

tvarios plėtros draugija

ŽUVININKYSTĖS PRODUKTŲ VARTOJIMO TYRIMAS 2011

UDK 639.2
Žu49

Leidinyi parengtas įgyvendinant Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos trečiosios prioritetinės krypties „Bendro intereso priemonės“ priemonės „Kolektyviniai veiksmai“ veiklos srities „Žuvininkystės ir akvakultūros produktų naujų rinkų plėtra ir skatinimo kampanijos“ projektą „Žuvininkystės ir akvakultūros produktų skatinimo kampanijos (I etapas)“ Nr. 3KOL-0-09-3, finansuojamą iš Europos žuvininkystės fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų.

Turinys

Įvadas	4
Žuvininkystės produktų dalis gyventojų mitybos racione	5
Žuvininkystės produktų vartojimo dažnumas ir kiekis	7
Žuvininkystės produktų vartojimo dažnumas	7
Žuvininkystės produktų suvartojimas namų ūkyje	8
Asmeninis žuvininkystės produktų suvartojimas	9
Vartojami žuvininkystės produktai	10
Žuvininkystės produktai, kurių pasirinkimas nepakankamas	11
Žuvininkystės produktai, kurių gyventojai vartotų daugiau	12
Žuvų vartojimas pagal jų rūšis	14
Laikas nuo laiko ir dažniausiai vartojamos žuvų rūšys	14
Žuvų rūšys, kurių pasirinkimas yra nepakankamas	15
Žuvų rūšys, kurioms teikiama pirmenybė	16
Žuvų rūšies pasirinkimas iš konkretaus žuvų rūšių rinkinio	16
Žuvininkystės produktų pasirinkimo kriterijai	19
Pasirinkimo kriterijų svarba	19
Žuvininkystės produktų kaina	20
Žuvininkystės produktų ekologiškumas	21
Žuvų rūšis	21
Žuvininkystės produktų apdorojimo būdas ir pateikimas	22
Sugautos ar išaugintos žuvys ir jūros gėrybės?	24
Žuvininkystės produktų kilmės šalis	25
Žuvų mėsos spalva	27
Vieta, kurioje įsigyjama žuvininkystės produktų	29
Jūrinės ar gėlavandenės žuvys	30
Žuvininkystės produktų neįvartojimo priežastys ir vartojimo paskatos	32
Žuvininkystės produktų neįvartojimo priežastys	32
Žuvininkystės produktų vartojimo paskatos	32
Žuvininkystės produktų vartojimo praktikos	34
Žuvininkystės produktų vartojimo vietos ir progos	34
Žuvininkystės produktų įvaizdis	36
Informacijos apie žuvininkystės produktus pakankamumas	37
Informacijos apie žuvininkystės produktus šaltiniai	38
Apibendrinimas	40
Literatūra	42
Summary	43
Priedai	46

Įvadas

Europos Komisijos nuomone, geresnis informacijos rinkimas ir sklaida pasitelkiant rinkos tyrimus padės gerinti žuvininkystės produktų rinkų ir vartotojų reikmių supratimą. Lietuvoje žuvininkystės produkcijos rinkodara dar nėra tinkamo lygio ir nėra skatinimo naudoti žuvininkystės produktus sistemos. Akivaizdu, kad, norint rasti naujų ir išplėtoti esamas žuvininkystės produkcijos rinkas tiek Lietuvoje, tiek kaimynėse šalyse ar plačiau, būtina atlikti gyventojų ir kitų rinkos dalyvių apklausas bei jų pagrindu rengti mūsų šalies produkcijos vartojimo skatinimo kampanijas. Nėgana to, Europos Komisija jau kuri laiką ragina valstybes nares palaikyti aktyvaus visuomenės informavimo iniciatyvas, kurių imasi akvakultūros sektoriaus atstovai, ir tam tikslui pirmiausia pasinaudoti Europos žuvininkystės fondo teikiama galimybėmis.

Tvarios plėtros draugija, atstovaudama žuvininkystės sektoriaus subjektų – įmonių ir ūkininkų, auginačių įvairias žuvų rūšis, – interesus bei reaguodama į Europos Komisijos raginimą, ėmėsi iniciatyvos, parengė ir įgyvendino Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos trečiosios prioritetinės krypties „Bendro intereso priemonės“ priemonės „Kolektyviniai veiksmai“ veiklos srities „Žuvininkystės ir akvakultūros produktų naujų rinkų plėtra ir skatinimo kampanijos“ projektą „Žuvininkystės ir akvakultūros produktų skatinimo kampanijos (I etapas)“ Nr. 3KOL-0-09-3, finansuojamą iš Europos žuvininkystės fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų. Vykdam šį projektą buvo tiriamas Lietuvos ir Vokietijos gyventojų žuvininkystės produktų vartojimas.

Tyrimas, kurio sudėtinė dalis yra Lietuvos ir Vokietijos gyventojų apklausos, nagrinėja problemas, kurios reikšmingos visam žuvininkystės sektoriui ir tos šakos tyrimų raidai. Apklausų metu buvo surinkti duomenys apie Lietuvos ir Vokietijos gyventojų žuvininkystės produktų vartojimo įpročius ir teikiamas pirmenybes, t. y. kokią dalį žuvininkystės produktai užima gyventojų mitybos racionuose, kiek vidutiniškai gyventojų namų ūkiai per mėnesį jų suvartoja, kokius žuvininkystės produktus apskritai ir dažniausiai, kokiomis progomis vartoja gyventojai, kokie yra pagrindiniai žuvininkystės produktų pasirinkimo vartoti kriterijai, kokios produkcijos asortimentas yra nepakankamas tirtų šalių gyventojams, kodėl gyventojai nevartoja arba mažai vartoja žuvininkystės produkcijos, kas skatintų žuvininkystės produktų vartoti daugiau ar pradėti vartoti bei koks tarp gyventojų susiformavęs šių produktų įvaizdis. Tikimasi, kad surinkti duomenys ir jų interpretacijos padės darniai tenkinti augančią kokybiškų žuvų ir jūros gėrybių paklausą.

Tyrimo metu buvo apklausta po 1000 vyresnių nei 18 metų Lietuvos ir Vokietijos gyventojų. Tyrimų imtys reprezentuoja visus, tiek Lietuvos, tiek Vokietijos, gyventojus. Respondentų atrankai taikytos amžiaus, lyties ir gyvenamosios vietos kvotos. Tyrimas atliktas taikant kiekybinių tyrimų metodologiją, apklausos metodą. Apklausos vykdytos telefonu, taikant CATI (angl. *computer assisted telephone interview*) technologiją. Tirta 2011 m. liepą–rugsėį. Apklausą Lietuvoje atliko UAB „Socialinės informacijos centras“, Vokietijoje šiam tikslui pasitelkta visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų kompanija „Cobus“.

Leidiny, kuriame pateikiama apklausų metu surinkta gausi informacija, skirtas naujai į žuvininkystės produktų rinką ateinantiems dalyviams (augintojams ir perdirbėjams), žuvininkystės srityje dirbantiems specialistams, mokslininkams, taip pat visiems, besidomintiems srities aktualijomis.

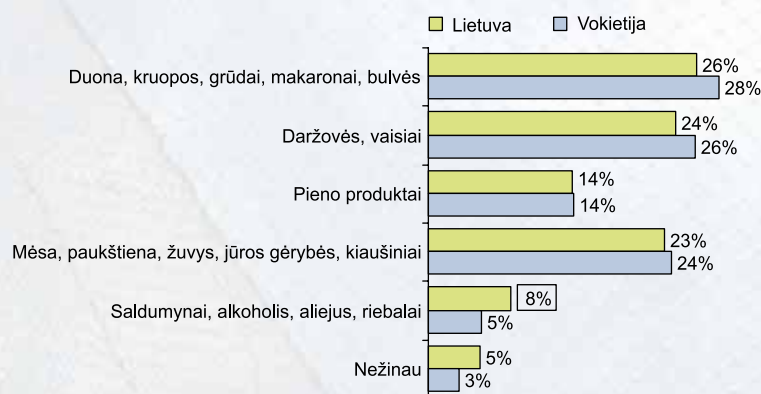
Žuvininkystės produktų dalis gyventojų mitybos racione

Sveikos mitybos piramidėje maisto produktai suskirstyti į penkias grupes: (1) duona, kruopos, grūdai, makaronai, bulvės, (2) daržovės ir vaisiai, (3) pieno produktai, (4) mėsa, paukštiena, žuvis, ankštiniai, kiaušiniai, riešutai, (5) saldumynai, alkoholis, aliejus, riebalai. Atlikto tyrimo metu gyventojams buvo išvardytos visos maisto produktų grupės ir paprašyta nurodyti, kurią maždaug jų mitybos raciono dalį sudaro kiekviena iš maisto grupių. Kiekvienai maisto grupei skiriamos santykinės dalys (procentais) sudėjus turi sudaryti 100 proc.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad tiek lietuvių, tiek vokiečių mitybos raciono didžiausią dalį sudaro (1) duona, makaronai, bulvės (atitinkamai Lietuvoje (LT) 26 proc. ir Vokietijoje (DE) 28 proc.); (2) daržovės, vaisiai (LT 24 proc.; DE 26 proc.) ir (3) mėsa, paukštiena, žuvis, jūros gėrybės, kiaušiniai (LT 23 proc.; DE 24 proc.). Tik 14 procentų abiejų tirtųjų šalių gyventojų mitybos racione tenka pieno produktams. Lietuva išsiskiria saldumynų, alkoholio, aliejaus ir riebalų suvartojimu (8 proc.).

Maisto grupių santykinės dalys gyventojų mitybos racione

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000).

Iš detalesnės tyrimo rezultatų analizės matyti, kad maisto produktų vartojimas labiausiai priklauso nuo vartotojo lyties ir turimų lėšų bei netiesiogiai nuo kitų, su pirmom dviem susijusių, charakteristikų (vartotojo amžiaus, išsimokslinimo, užimtumo, statuso).

Socialinių ir demografinių vartotojų charakteristikų analizė atskleidžia šiuos tirtosiose šalyse nustatytus dėsningumus:

- daugiau mėsos, paukštienos, žuvininkystės produktų suvartoja vyrai nei moterys;
- moterys kiek dažniau nei vyrai vartoja vaisių, daržovių ir pieno produktų;
- daugiau mėsos, paukštienos, žuvininkystės produktų suvartoja dirbantys gyventojai, turintys didesnes pajamas;
- mažesnes pajamas turintys bei kaimų gyventojai mėsos, paukštienos ir žuvininkystės produktų suvartoja mažiau.

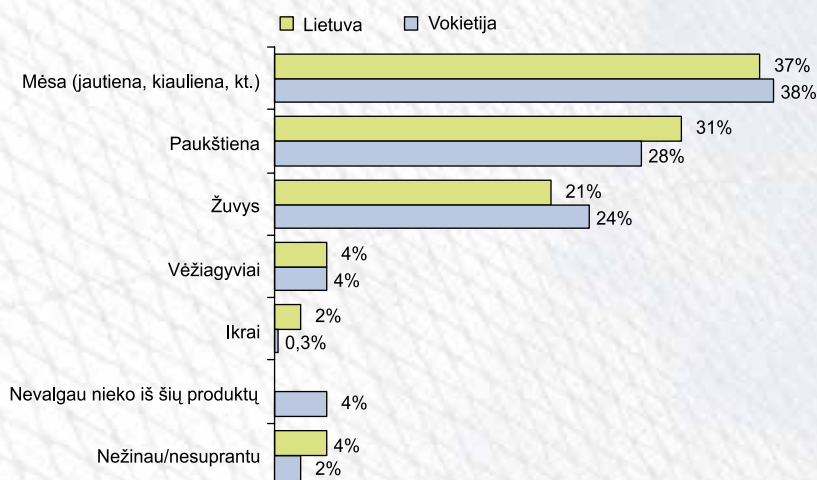
Vokietijoje mėsos, paukštienos, žuvininkystės produktų susituokę gyventojai suvartoja daugiau nei nevedę, išsiskyrę ar našliai, o mažiau šios grupės produktų suvartoja aukštesnio išsimokslinimo ir jaunesni gyventojai. Tuo tarpu Lietuvoje mėsos, paukštienos ar žuvininkystės produktų suvartojimas nuo gyventojų tautybės ar šeiminės padėties nepriklauso.

Detaliau analizuojant, kokius produktus iš „mėsos, paukštienos, žuvų, jūros gėrybių“ maisto grupės vartoja gyventojai, darosi akivaizdu, kad žuvis ir jų produktai vidutiniškai sudaro kiek daugiau nei 20 proc. abiejose tirtosiose šalyse (LT 21 proc. ir DE 24 proc.) šios maisto grupės racione. Kaip ir buvo tikėtasi, vėžiagyvių ir ikrų gyventojai vartoja labai retai (LT atitinkamai 4 proc. ir 2 proc.; DE atitinkamai 4 proc. ir 0,3 proc.).

Didesnę šios vartojamos maisto grupės dalį sudaro „tradicinė“ mėsa (jautiena, kiauliena) (LT 37 proc.; DE 38 proc.) ir paukštiena (LT 31 proc.; DE 28 proc.).

Mėsos ir žuvininkystės produktų santykinis suvartojimas

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000).

Analizuojant, kaip žuvininkystės produktų vartojimas priklauso nuo Lietuvos gyventojų socialinių ir demografinių charakteristikų, paaiškėjo, kad žuvų produktų vartojimas labai priklauso nuo vartotojų amžiaus (gyventojai iki 35 metų amžiaus žuvų suvartoja kiek mažiau nei kitos amžiaus grupės) bei užimtumo (dirbantys gyventojai, samdomi darbuotojai žuvų suvartoja kiek daugiau nei kitos gyventojų grupės). Įdomu tai, kad žuvininkystės produktų vartojimas nuo gyventojų tautybės, šeiminės padėties ar informacijos apie žuvininkystės produktus ir jų paruošimą pakankamumo nepriklauso.

Vyrai mūsų šalyje kiek daugiau nei moterys vartoja mėsos, moterys – paukštienos. Mėsos kiek daugiau vartoja ir gyventojai iki 50 metų amžiaus. Vėžiagyvių kiek daugiau suvartoja jaunesnio amžiaus (iki 35 metų) gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą ir didesnes pajamas, taip pat vilniečiai. Ikrų vartotojų duomenys labai panašūs į vėžiagyvių vartotojų, tik yra kiek platesnės amžiaus amplitudės (iki 50 metų amžiaus).

Vokietijos tyrimo duomenys rodo, kad kiek daugiau žuvų suvartoja moterys, pensininkai, o mėsa (kiauliena, jautiena) sudaro kiek didesnę vyrų bei šeimas sukūrusių gyventojų mitybos raciono dalį. Vokietijoje paukštienos kiek daugiau suvartoja 36–50 metų amžiaus gyventojai, dirbantys ir turintys vaikų iki 16 metų amžiaus. Didesnes pajamas turinčių gyventojų racione kiek didesnę dalį sudaro vėžiagyviai. Gyventojai, kuriems pakanka informacijos apie žuvis, jų rūšis, paruošimo būdus ir pan., vėžiagyvių vartoja kiek dažniau nei tie, kuriems tokio pobūdžio informacijos nepakanka. Informacijos apie žuvis stoką jaučiantys gyventojai kiek daugiau nei kiti vartoja tradicinės mėsos.

Žuvininkystės produktų vartojimo dažnumas ir kiekis

Žuvininkystės produktų vartojimo dažnumas

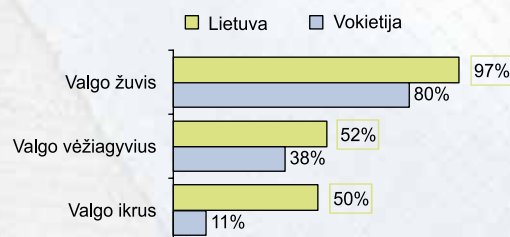
Žuvis, dažniau ar rečiau, valgo beveik visi (97 proc.) mūsų šalies gyventojai; vėžiagyvius (52 proc.) ir ikrus (50 proc.), t. y. kas antras Lietuvos gyventojas. Tuo tarpu Vokietijoje žuvis ir jų produktus, dažniau ar rečiau, valgo didžioji dalis (80 proc.) šalies gyventojų.

Vėžiagyvių ir ikrių Lietuvoje dažniau nevartoja vyresnio amžiaus (vyresni nei 50 metų) šalies gyventojai, lietuviai, nedirbantys, turintys mažesnes ir vidutines pajamas, pensininkai ir kaimų gyventojai.

Vokietijoje vėžiagyvius vartoja 38 proc. šalies gyventojų, o ikrai – yra visiškai nišinis, t. y. retai vartojamas, žuvininkystės produktas (ikrus vartoja tik 11 proc. gyventojų). Žuvų dažniau nurodo nevartojantys jaunesni (iki 35 metų) gyventojai, kaimų gyventojai bei tie, kuriems nepakanka informacijos apie žuvis, jų rūšis ir jų paruošimo būdus. Vėžiagyvių nevartojantys dažniau nurodė turintys mažesnes pajamas ir mažesnę išsimokslinimą, nedirbantys, pensininkai, kaimų gyventojai. Ikrus vartojantys kiek dažniau nurodė vidutines pajamas turintys Vokietijos gyventojai.

Žuvininkystės produktų vartojimas

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

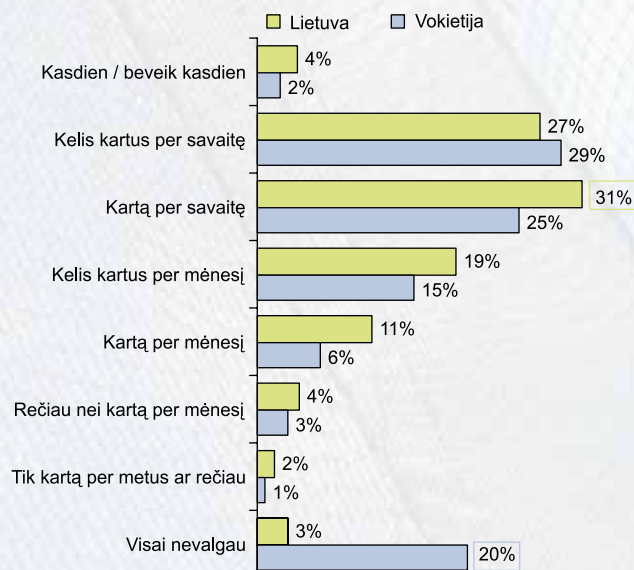

Skiriasi ir žuvininkystės produktų vartojimo dažnumas: dėsninga, kad dažniausiai vartojamos žuvys, o ikrai ir vėžiagyviai – gerokai rečiau.

Daugiau nei pusė abiejų tyrimo šalių gyventojų (atitinkamai LT 62 proc. ir DE 56 proc.) žuvų vartoja bent kartą per savaitę. Ir tik nedidelė dalis gyventojų (LT 4 proc.; DE 2 proc.) žuvų vartoja kasdien arba beveik kasdien. 29 proc. Vokietijos ir 27 proc. Lietuvos gyventojų žuvų valgo bent kelis kartus per

Žuvų vartojimo dažnumas

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

savaite, o beveik kas trečias (31 proc.) Lietuvoje ir kas ketvirtas (25 proc.) Vokietijoje – kartą per savaitę. 21 proc. Vokietijos ir 17 proc. Lietuvos gyventojų žuvų vartoja kartą per mėnesį ar rečiau. Ir kaip jau paaiškėjo anksčiau, net 20 proc. Vokietijos gyventojų nevalo žuvų, tačiau tai netrukdo Vokietijai pukuotis didžiausių žuvininkystės produktų šalių importuotojų dešimtuke.

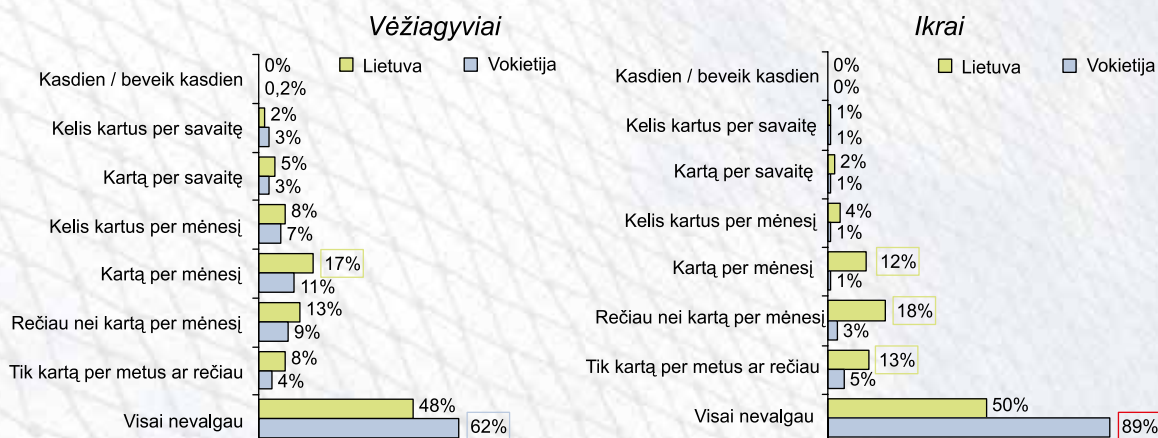
Lietuvoje kiek dažniau žuvų linkę vartoti vyrai, vyresnio amžiaus gyventojai (51 metų ir vyresni), pensininkai bei patys sau darbdaviai, o Vokietijoje – turintys vidutines ir didesnes pajamas gyventojai bei pensininkai.

Tuo tarpu vėžiagyvių ir ikrų vartojama gerokai rečiau, t. y. didesnė dalis vartotojų vėžiagyvių ar ikrų abiejose tirtosiose šalyse vartoja ne dažniau kaip kartą per mėnesį arba kartą per metus. Bent kartą per savaitę vėžiagyvių valgo tik 7 proc. Lietuvos ir 6 proc. Vokietijos gyventojų, ikrų – atitinkamai 3 proc. ir 2 proc. gyventojų.

Vėžiagyvių ir ikrų kiek dažniau linkę vartoti dirbantys Lietuvos gyventojai, turintys didesnes pajamas, aukštąjį išsimokslinimą, o Vokietijoje vėžiagyvių dažniau vartoja gaunantys didesnes pajamas, turintys aukštąjį išsimokslinimą, dirbantys ir miestų gyventojai; ikrų kiek dažnesnį vartojimą nurodė vidutines pajamas turintys gyventojai.

Vėžiagyvių ir ikrų vartojimo dažnumas

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Taigi vėžiagyvių vartojimo intensyvumas Lietuvoje ir Vokietijoje praktiškai nesiskiria, o ikrų gerokai dažniau valgoma Lietuvoje.

Žuvininkystės produktų suvartojimas namų ūkyje

Lietuvių namų ūkis žuvininkystės produktų per mėnesį suvartoja daugiau nei vokiečių: vidutiniškai per mėnesį lietuvių namų ūkis suvartoja 2,4 kg žuvininkystės produktų, vokiečių – 1,8 kg.

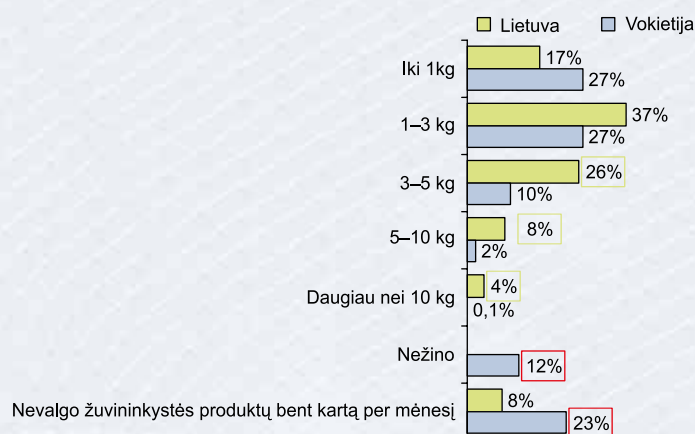
Didesnė dalis (37 proc.) Lietuvos gyventojų namų ūkių per mėnesį suvartoja nuo 1 iki 3 kg žuvininkystės produktų. Kas ketvirtas (26 proc.) namų ūkis per mėnesį suvartoja nuo 3 iki 5 kg žuvininkystės produktų, 8 proc. namų ūkių – nuo 5 iki 10 kg, o 4 proc. namų ūkių per mėnesį suvartoja 10 kg ir daugiau minėtųjų produktų.

17 proc. mūsų šalies namų ūkių žuvininkystės produktų per mėnesį suvartoja labai nedaug (iki 1 kg). Nuo 3 iki 5 kg šių produktų per mėnesį dažniau suvartoja 36–50 metų amžiaus respondentų namų ūkiai, kuriuose gyvena šeimos, turinčios vaikų iki 16 metų amžiaus.

Vokietijos gyventojų namų ūkiai pagal žuvininkystės produktų vartojimo praktikas gali būti skirstomi į keturis tipus: (1) žuvininkystės produktų per mėnesį vartojantys daug (daugiau nei 3 kg; 12 proc.), (2) vidutiniškai (1–3 kg; 27 proc.), (3) mažai (27 proc.) ir (4) visai nevalgojantys (23 proc.). Taigi galima teigti, kad žuvininkystės produktų vartojimas Vokietijos gyventojų namų ūkiuose nėra labai paplitęs.

Žuvininkystės produktų suvartojimas namų ūkyje per mėnesį

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Mažiausiai, t. y. iki 1 kg, žuvininkystės produktų per mėnesį kiek dažniau nurodo suvartojantys nedirbantys, mažiausias pajamas ir žemiausią išsimokslinimą turintys Vokietijos gyventojai. Daugiau nei 3 kg per mėnesį dažniau suvartoja 36–50 metų amžiaus gyventojų namų ūkiai, būtent gyvenantys šeimoje ir turintys didžiausias pajamas gyventojai.

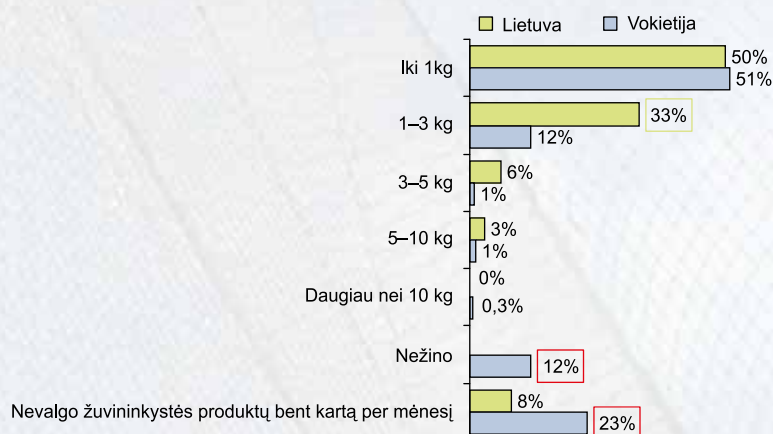
Asmeninis žuvininkystės produktų suvartojimas

Lietuvos gyventojai atitinkamai daugiau žuvininkystės produktų per mėnesį suvartoja ir asmeniškai: vidutiniškai lietuvis per mėnesį suvartoja 1,6 kg žuvininkystės produktų, vokiečiai – 1,3 kg.

Praktiškai kas antras tirtųjų šalių apklaustasis (LT 50 proc.; DE 51 proc.) per mėnesį suvartoja iki 1 kg žuvininkystės produktų. 12 proc. Vokietijos gyventojų suvartoja nuo 1 iki 3 kg žuvininkystės produktų, o tiek žuvininkystės produktų asmeniškai suvartoja kas trečias Lietuvos gyventojas (33 proc.), kiek dažniau – tai 51 metų amžiaus ir vyresni gyventojai, pensininkai.

Asmeninis žuvininkystės produktų suvartojimas per mėnesį

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Lietuvoje 6 proc. gyventojų per mėnesį suvartoja nuo 3 iki 5 kg, o 3 proc. gyventojų – nuo 5 iki 10 kg žuvininkystės produktų.

Beveik kas ketvirtas (23 proc.) vokiečiai, paklaustas apie asmeninį žuvininkystės produktų suvartojimą per mėnesį, negali atsakyti į šį klausimą, nes šių produktų per mėnesį nevalgo nė karto. Likę 12 proc. apskritai nežino, kiek jie suvartoja žuvininkystės produktų per mėnesį asmeniškai.

Iki 1 kg per mėnesį žuvininkystės produktų Vokietijoje vartojančios kiek dažniau nurodo moterys, jaunesni (iki 35 m.) gyventojai bei gyvenantieji kaimuose. Nuo 1 iki 3 kg žuvininkystės produktų per mėnesį kiek dažniau suvartoja vyrai bei gyventojai, turintys vidutines pajamas.

Vartojami žuvininkystės produktai

Lietuvoje ir Vokietijoje itin skiriasi gyvų žuvų vartojimas, ir priežastis greičiausiai yra ta, kad Vokietijoje nėra įprasta pačiam pasiruošti žuvį vartojimui, t. y. vyrauja ypač ryškus produkto patogumo (vartoti iš karto arba nesunkiai paruošiamą) veiksnys. Lyginant su Vokietijos gyventojais, lietuviai daugiau laikas nuo laiko vartoja gyvų, užšaldytų arba apdorotų žuvų, tačiau kiek rečiau valgo šviežias atvėsintas žuvis bei vėžiagyvius. Dažniausiai lietuviai mieliau nei vokiečiai linkę rinktis gyvas arba apdorotas žuvis, rečiau – šviežias atvėsintas žuvis.

Taigi užšaldytos ir apdorotos, t. y. rūkytos, vytintos, apkeptos tešloje, konservuotos ir pan., žuvis – labiausiai Lietuvos gyventojų mėgstami žuvininkystės produktai (atitinkamai 59 ir 53 proc.). Gyvas žuvis laikas nuo laiko vartoja 42 proc. Lietuvos gyventojų, o šviežias atvėsintas – 40 proc. gyventojų.

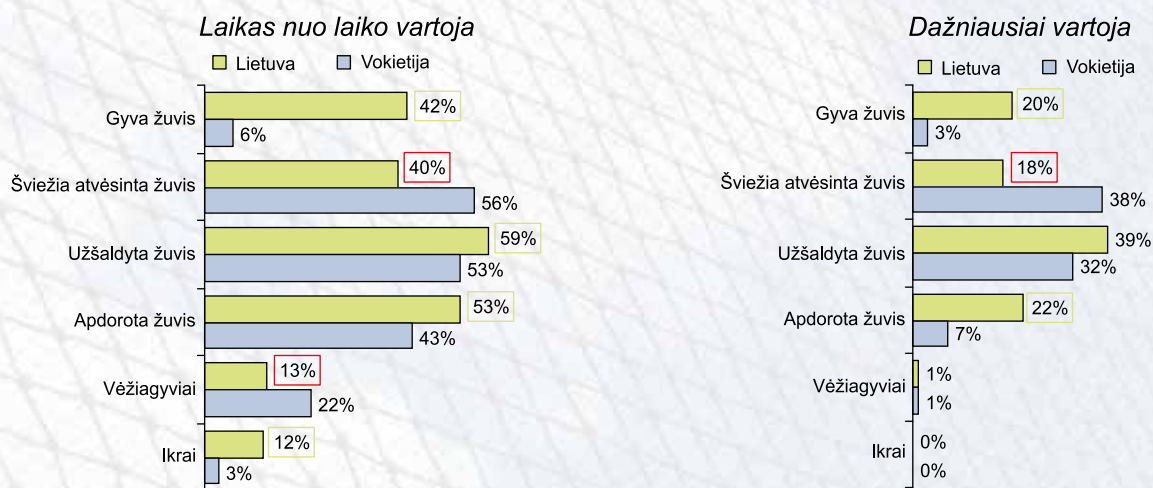
Tačiau tarp žuvininkystės produktų vyraujantis, Lietuvos gyventojų dažniausiai vartojamas, produktas yra užšaldytos žuvis (net 39 proc. Lietuvos gyventojų taip patiekiamą žuvį vartoja dažniausiai). Tai greičiausiai susiję su šalies rinkoje esančių žuvininkystės produktų asortimentu ir kainomis, nes šis pasirinkimo kriterijus lietuviams yra svarbiausias (plačiau apie tai skaityti skyriuje *Žuvininkystės produktų pasirinkimo kriterijai*).

Vokietijoje labiausiai paplitę vartojamų žuvų produktai – šviežios atvėsintos (56 proc.) arba užšaldytos (53 proc.) žuvis. Nemažai Vokietijos gyventojų mėgsta ir apdorotas žuvis (43 proc.). Vėžiagyvių laikas nuo laiko valgo kas penktas šios šalies gyventojas (22 proc.). Ikrų vokiečiai beveik nevartoja (3 proc.).

Dažniausiai iš visų vartojamų žuvininkystės produktų Vokietijos gyventojai vis dėlto renka šviežias atvėsintas (38 proc.) arba užšaldytas (32 proc.) žuvis.

Vartojami žuvininkystės produktai

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Analizuojant vartojamus žuvininkystės produktus pagal Lietuvos gyventojų socialines ir demografines ypatybes, pastebima, kad:

- gyvas žuvis dažniau laikas nuo laiko vartoja ekonomiškai aktyvaus amžiaus (36–50 m.) gyventojai, dažnai (kasdien arba kelis kartus per savaitę) valgantys žuvininkystės produktus, bei gyventojai, kuriems visiškai pakanka informacijos apie žuvis, jūros gėrybes, jų rūšis ir skonines savybes;
- dažniausiai iš visų žuvų produktų gyvas žuvis kiek dažniau renka vyrai, 36–50 metų amžiaus gyventojai bei gyventojai, dažnai vartojantys žuvininkystės produktus;
- šviežias atvėsintas žuvis laikas nuo laiko taip pat kiek dažniau vartoja ekonomiškai aktyvaus amžiaus (36–50 m.) gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, didesnes pajamas, vilniečiai. Šviežias atvėsintas žuvis kiek dažniau valgo gyventojai, žuvininkystės produktus vartojantys bent kartą per savaitę;

- šviežias atvėsintas žuvis dažniausiai kiek daugiau linkusios vartoti moterys, 36–50 amžiaus gyventojai, turintys aukštesnes pajamas, Vilniaus bei Klaipėdos miestų ir apskričių gyventojai;
- užšaldytas žuvis laikas nuo laiko ir dažniausiai kiek daugiau renkasi moterys, vyresnio amžiaus (51 m. ir vyresni) Lietuvos gyventojai, pensininkai, kaimų gyventojai;
- įvairiais būdais apdorotus žuvų produktus dažniau laikas nuo laiko linkę vartoti vyrai, jaunesni (iki 35 m.) Lietuvos gyventojai, samdomi darbuotojai, vilniečiai; dažniausiai taip paruoštas žuvis kiek dažniau linkę rinktis ir studentai;
- vėžiagyvius ir ikrus laikas nuo laiko kiek dažniau vartoja nelietuvių tautybės Lietuvos gyventojai, dirbantys ir turintys didesnes pajamas, aukštąjį išsimokslinimą, dažnai vartojantys įvairius žuvininkystės produktus.

Analizuojant vartojamų žuvininkystės produktų ypatybes pagal *Vokietijos* gyventojų socialinius ir demografinius ypatumus, išaiškėjo, kad:

- šviežias atvėsintas žuvis laikas nuo laiko ar dažniausiai kiek dažniau linkę vartoti vyresnio amžiaus (51 m. ir vyresni) gyventojai, gyvenantys šeimose, turintys vidutines ir didesnes pajamas;
- šaldytas žuvis kiek dažniau vartoja moterys, gyventojai, turintys vaikų iki 16 metų amžiaus, gaunantys vidutines pajamas, kaimų gyventojai. Linkusieji vartoti šaldytas žuvis kiek dažniau nurodo, kad jiems nepakanka informacijos apie žuvis, jų rūšis ir paruošimo būdus;
- apdorotas žuvis kiek dažniau renkasi vyrai. Laikas nuo laiko tokias žuvis kiek dažniau linkę vartoti turintys vidutines ir didesnes pajamas, dažniausiai – gaunantys mažesnes pajamas;
- vėžiagyvius kiek dažniau vartoja vyrai, turintys aukštesnį išsimokslinimą, dirbantys, gaunantys didesnes pajamas, dažnai vartojantys žuvininkystės produktus;
- tarp vartojančių ikrus kiek dažniau yra gyventojų, turinčių aukštąjį išsimokslinimą. Ikrų vartojantieji dažnai valgo ir kitus žuvininkystės produktus.

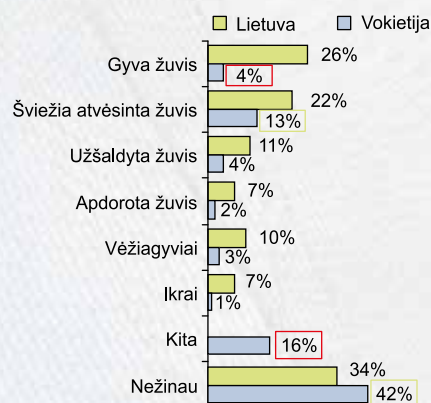
Žuvininkystės produktai, kurių pasirinkimas nepakankamas

Per apklausas abiejų šalių gyventojų buvo pasiteirauta, kurių žuvininkystės produktų pasirinkimas ar galimybė įsigyti, jų nuomone, yra nepakankamas ir kokių žuvininkystės produktų vartotų daugiau, jei jų kaina ir įsigijimo galimybės būtų vienodos.

Didesnė dalis Lietuvos gyventojų nurodė, kad labiausiai pasigenda didesnės gyvų (26 proc.) ir šviežių atvėsintų (22 proc.) žuvų įvairovės. Kas trečias apklaustasis (34 proc.) negalėjo atsakyti į klausimą, kurių žuvininkystės produktų pasirinkimas jam yra nepakankamas.

Žuvininkystės produktai, kurių pasirinkimas nepakankamas

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Vokietijos gyventojai taip pat labiausiai pasigenda didesnės šviežių atvėsintų žuvų įvairovės (13 proc.). Vis dėlto net 42 proc. gyventojų negalėjo atsakyti į klausimą, kurių žuvininkystės produktų pasirinkimas yra per menkas.

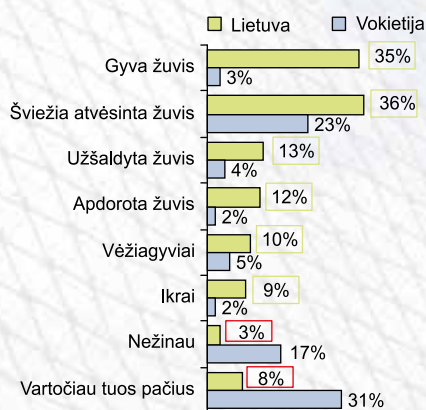
16 proc. Vokietijos gyventojų, apklaustų apie tai, kokių žuvininkystės produktų pasirinkimo jiems nepakanka, pateikė „kitus“ atsakymus: dauguma šių vartotojų nurodė, kad juos visiškai tenkina esantis pasirinkimas, o kitų gyventojų (8 proc. respondentų) nuomone, šiuo metu Vokietijos žuvininkystės produktų rinkoje trūksta specializuotų žuvininkystės produktų parduotuvių, didesnės pigesnių žuvininkystės produktų įvairovės, taip pat lydekų, šprotų, keptų silkų, krevečių.

Žuvininkystės produktai, kurių gyventojai vartotų daugiau

Jei visų žuvininkystės produktų kainos ir įsigijimo galimybės būtų vienodos, Lietuvoje labiausiai išaugtų gyvų ir šviežių atvėsintų žuvų produktų vartojimas: 35 proc. gyventojų vartotų daugiau gyvų, o 36 proc. gyventojų – daugiau šviežių atvėsintų žuvų. Nustatyta, kad gyvų ir šviežių atvėsintų žuvų produktų pasirinkimas, mūsų šalies gyventojų nuomone, yra nepakankamas. Ir tik maždaug kas dešimtas gyventojas daugiau vartotų šaldytų ar apdorotų žuvų, vėžiagyvių ar ikrai.

Žuvininkystės produktai, kurių vartotų daugiau

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Iš tyrimo rezultatų galima kelti prielaidą, kad Vokietijos gyventojai turi tiek gerą žuvininkystės produktų pasirinkimą, tiek pakankamai galimybių vartoti tuos produktus, kurių reikmę jie jaučia; todėl net 17 proc. gyventojų negalėjo nurodyti jokie žuvininkystės produkto, kurio jie negalėtų pasirinkti, o 31 proc. gyventojų teigia, kad vartotų tuos pačius žuvininkystės produktus, kuriuos vartoja ir dabar. Tačiau paaiškėjo, kad vis dėlto, esant vienodai kainai ir pasirinkimo galimybėms, Vokietijos gyventojai kiek daugiau vartotų šviežių atvėsintų žuvų (23 proc. gyventojų).

Nustatyta, kad žuvininkystės produktų asortimento vertinimas ir pasirinkimo pirmenybė Lietuvoje labiausiai priklauso nuo vartotojų lyties ir amžiaus:

- moterys kiek dažniau nei vyrai nurodo, kad joms trūksta gyvų ir šviežių žuvų produktų pasirinkimo, o jei visų žuvininkystės produktų pasirinkimo galimybės būtų vienodos, jos daugiau vartotų šviežių atvėsintų žuvų. Vyrai, esant vienodoms žuvininkystės produktų pasirinkimo galimybėms, daugiau vartotų apdorotų žuvų produktų;
- jaunesni (iki 35 m.) Lietuvos gyventojai kiek dažniau nurodo, kad jiems trūksta vėžiagyvių pasirinkimo ir, jei jis būtų įvairesnis, vėžiagyvių šios amžiaus grupės gyventojai vartotų daugiau. Vyresnio amžiaus gyventojams (51 m. ir vyresniems, pensininkams) labiausiai trūksta šaldytų žuvų įvairovės. Jei šaldytų žuvų asortimentas būtų didesnis, pensininkai teigia, kad šaldytų žuvų vartotų daugiau.

Tyrimo rezultatai taip pat atskleidžia, kad Lietuvos gyventojai, teigiantys, jog informacijos apie žuvų rūšis, jų paruošimo būdus turi nepakankamai, dažniau nurodo pasigendantys didesnio gyvų žuvų, vėžiagyvių ir ikrų pasirinkimo.

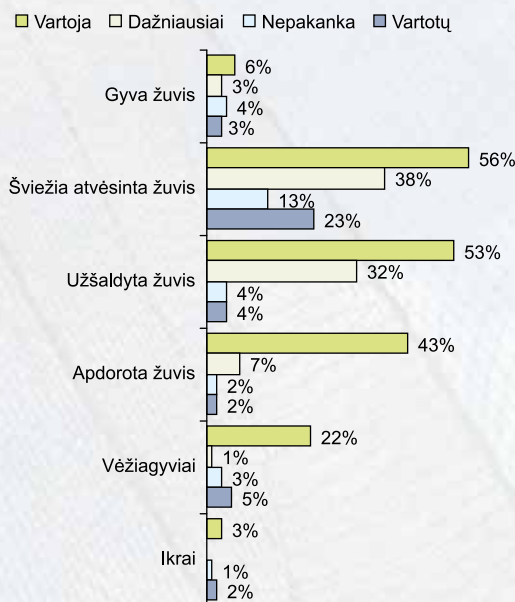
Atidžiau žvelgiant į Vokietijos gyventojų žuvininkystės produktų asortimento vertinimą ir pasirinkimo pirmenybę pagal vartotojų socialines ir demografines charakteristikas matyti, kad:

- įvairesnio šviežių atvėsintų žuvų asortimento kiek dažniau pasigenda moterys, kaimų gyventojai. Šis gyventojų žuvininkystės produktų vartojimas galėtų būti įvardytas kaip vidutinis, o informacijos apie žuvis, jų rūšis ir pan. reikmė – nepatenkinama. Jei šviežių žuvų pasirinkimo galimybių neribotų nei asortimento, nei lėšų stygis, šių žuvų kiek dažniau pirktų moterys bei žuvininkystės produktų vidutiniškai arba mažai vartojantys gyventojai;
- nuomonės apie tai, kokių žuvininkystės produktų pasirinkimo jiems trūksta, dažniau neturi vyrai, vyresnio amžiaus (virš 51 m.) gyventojai, turintys didžiausias pajamas, miestelių gyventojai. Informacijos apie žuvis, jų rūšis ir paruošimo būdus šiems gyventojams dažniausiai pakanka;
- jei žuvininkystės produktų pasirinkimo neribotų nei jų asortimentas, nei gaunamos lėšos, tuos pačius žuvininkystės produktus vis dėlto dažniau pirktų vyresnio amžiaus (virš 51 m.) gyventojai, turintieji aukštąjį išsimokslinimą, bei tie gyventojai, kurie žuvininkystės produktų vartoja daug ir dažnai.

Apibendrinant Vokietijos gyventojų žuvininkystės produktų vartojimo ypatumus, paaiškėjo, kad didžiausią paklausą Vokietijos žuvininkystės produktų rinkoje turi šviežių atvėsintų žuvų produktai: šie žuvininkystės produktai yra tiek dažniausiai vartojami, tiek yra akivaizdus menkiausias šios produkcijos asortimentas ir potencialas didesniai vartojimui, t.y., jei atsirastų didesnis produkcijos asortimentas ar įvairesnės (mažesnės) produkcijos kainos.

Žuvininkystės produktų vartojimas Vokietijoje

Apklaustų gyventojų duomenys (DE n = 1000)

Apibendrinant reikėtų pasakyti, kad lietuviai labiausiai stokoja didesnės gyvų ir šviežių atvėsintų žuvų, o vokiečiai – ikrų ir šviežių atvėsintų žuvų įvairovės. Esant vienodoms kainoms ir įsigijimo galimybėms, lietuviai pageidautų didesnės žuvų įvairovės, tačiau daugiausiai – gyvų ir šviežių atvėsintų, vokiečiai – šviežių atvėsintų žuvų. Taip pat, vokiečiai dažniau nurodo, kad tokiomis sąlygomis jų vartojimas nesikeistų.

Žuvų vartojimas pagal jų rūšis

Laikas nuo laiko ir dažniausiai vartojamos žuvų rūšys

Lietuvos gyventojų vartojamų žuvų racione galima skirti dvi populiariausias žuvų rūšis: (1) karpius ir (2) lašišas. Karpius laikas nuo laiko vartoja beveik kas antras mūsų šalies gyventojas (47 proc.), o dažniausiai – beveik penktadalis gyventojų (19 proc.). Lašišų vartojimas yra labai panašus: 45 proc. gyventojų nurodė šias žuvis vartojantys laikas nuo laiko, 16 proc. – dažniausiai. Tačiau toks gyventojų pasirinkimas visiškai nestebina – tai žuvų rūšys, kurių dažniausiai galima rasti mūsų didžiųjų prekybos tinklų ir kitose parduotuvėse.

Karpius kiek dažniau linkę vartoti 36–50 metų amžiaus Lietuvos gyventojai, turintys vaikų iki 16 metų, dirbantys, gyvenantys didmiesčiuose arba kaimuose. Lašišų vartotojai kiek dažniau yra jaunesni (iki 35 m.) gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą ir didesnes pajamas, taip pat didmiesčių gyventojai.

Vokietijos gyventojų vartojamų žuvų racione taip pat galima skirti dvi populiariausias žuvų rūšis: (1) lašišas ir (2) upėtakius. Lašišų laikas nuo laiko vartoja 62 proc. gyventojai, o 42 proc. gyventojų nurodo, kad lašiša – dažniausiai jų vartojama žuvis. Upėtakių laikas nuo laiko valgo beveik kas antras Vokietijos gyventojas (55 proc.), o 21 proc. gyventojų šias žuvis vartoja dažniausiai.

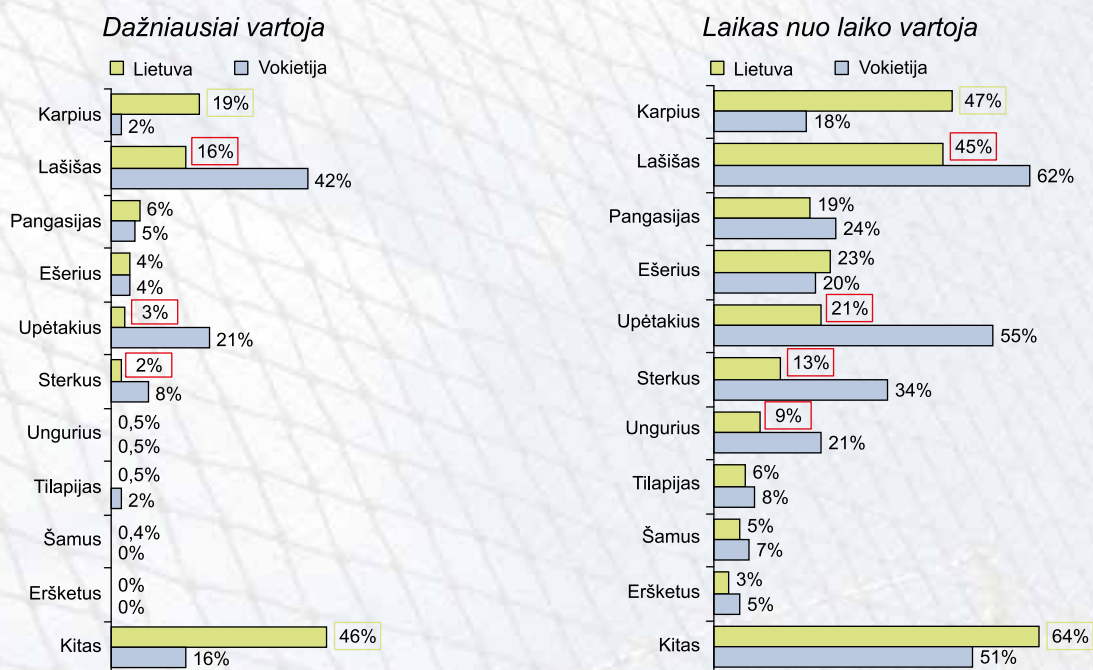
Toks ryškus atotrūkis tarp mūsų šalies ir Vokietijos gyventojų, vartojančių upėtakius, greičiausiai susidarė dėl nepakankamo šios rūšies žuvų įsigijimo galimybių Lietuvoje: tiesiog jų į rinką patiekama per mažai arba rinkoje vyrauja per didelė kaina, už kurią mūsų krašto vartotojas būtų linkęs išsigyti šių žuvų.

Visų kitų apklausoje paminėtų žuvų rūšių vartojimas yra reikšmingai mažesnis: pangasijų, ešerių, upėtakių laikas nuo laiko vartoja maždaug kas penktas mūsų šalies gyventojas; pagrindinėmis žuvų rūšimis (vartojamomis dažniausiai) šios rūšys yra tik labai nedidelei daliai vartotojų (atitinkamai 6, 4 ir 3 proc.). Ungurių laikas nuo laiko valgo 9 proc. gyventojų, tilapijų – 6 proc. gyventojų.

Kas trečias (34 proc.) Vokietijos gyventojas nurodo laikas nuo laiko vartojantis sterkus, kas ketvirtas (24 proc.) – pangasijų, o kas penktas – ungurių (21 proc.) ir ešerių (20 proc.) ar karpių (18 proc.).

Laikas nuo laiko ir dažniausiai vartojamos žuvų rūšys

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Nurodant laikas nuo laiko ir dažniausiai vartojamų žuvų rūšis, didelė dalis Lietuvos gyventojų (net 46 proc.) įvardijo kitas, tyrimo metu nepaminėtas, žuvų rūšis. Iš nurodytų „kitų“ žuvų rūšių sąrašo

išsiskiria kelios itin dažnai vartojamos žuvų rūšys: lydeka / lydys (44 proc. gyventojų jas vartoja laikas nuo laiko, 16 proc. gyventojų – dažniausiai), menkė (atitinkamai 20 ir 7 proc.), jūros lydeka / chekas / hekas (17 ir 7 proc.), karšis / lęšis (11 ir 2 proc.), skumbrė (11 ir 3 proc.), silkė (10 ir 4 proc.), lynas (8 ir 2 proc.), karosas (5 ir 1 proc.), kuoja / mekšras (3 ir 1 proc.), plekšnė (2 proc.), tunas, strimelė, raudė, stinta, vėgėlė, natotenija, amūras (po 1 proc. gyventojų vartoja šias žuvis laikas nuo laiko). Mažiau nei 1 proc. gyventojų nurodė, kad laikas nuo laiko jie valgo otų, skorpionžuvių, kilkių / šprotų, baltųjų ryklių, doradų, vijūnų, stauridžių, paltusų, saulažuvių, seliavų, ūsorių¹.

Dalis Vokietijos gyventojų (16 proc.) nurodė kitas, tyrimo metu neminėtas, laikas nuo laiko vartojamų žuvų rūšis: menkes (12 proc.), plekšnes (9 proc.), silkes (9 proc.), tunus (3 proc.), auksaspalvius sparus (2 proc.), jūrų ešerius (2 proc.), skumbres (2 proc.) ir t.t.²

Jei žuvų rūšių vartojimo tendencijas analizuotume pagal dažniausiai vartojamas žuvų rūšis, galima teigti, kad:

- Lietuvos gyventojai pamėgę karpius (19 proc.), mėgaujasi lašišomis bei lydekomis (po 16 proc.);
- Vokietijos gyventojų mėgstamiausia žuvis yra lašiša (šios rūšies žuvis yra pagrindinė 42 proc. gyventojų); perpus mažiau gyventojų pagrindine žuvų rūšimi renkasi upėtakį (21 proc.), tuo tarpu Lietuvoje upėtakiai (juos renkasi dažniausiai tik 3 proc. mūsų krašto gyventojų) yra vos populiariaresni už sterkus, karšius, lynus ir kt. žuvų rūšis;
- įdomus yra ungurių vartojimas Vokietijoje: beveik kas penktas (21 proc.) gyventojas šios rūšies žuvį vartoja laikas nuo laiko, tačiau šios žuvų rūšies Vokietijos gyventojai nelaiko pagrindine (0,5 proc.). Lietuvoje ungurius laikas nuo laiko vartoja tik 9 proc. gyventojų.

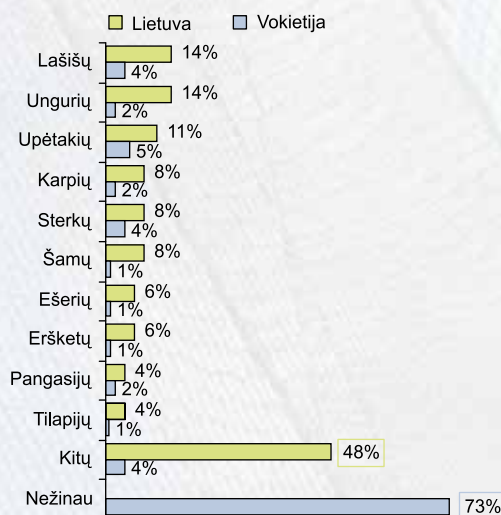
Žuvų rūšys, kurių pasirinkimas yra nepakankamas

Lietuvos ir Vokietijos gyventojų vartojimo nuomonės labiausiai išsiskyrė dėl žuvų rūšių, kurių pasirinkimas rinkoje nepakankamas. Tyrimo metu net 73 proc. žuvis vartojančių Vokietijos gyventojų, paklaustų, kokių rūšių žuvų didesnės įvairovės pasigenda, negalėjo nurodyti žuvų, kurių pasirinkimo stokotų. Tyrimo rezultatai rodo ir tai, kad nėra tokios žuvų rūšies, kurios pasirinkimo (asortimento) problema būtų aktuali Vokietijos gyventojams: tik 5 proc. gyventojų paminėjo, kad jiems trūksta upėtakių įvairovės, po 4 proc. – sterkų ir lašišų bei po 2 proc. gyventojų – karpių, ungurių ir pangasijų.

Mūsų šalies gyventojai, skirtingai nei vokiečiai, tikrai žino, kurių žuvų jiems trūksta: labiausiai pasigendama didesnio lašišų ir ungurių pasirinkimo (po 14 proc. gyventojų); per mažas upėtakių pasirinkimas 11 proc. gyventojų. Po 8 proc. gyventojų nurodo, kad jiems rinkoje trūksta karpių, sterkų bei šamų.

Žuvų rūšys, kurių pasirinkimas yra nepakankamas

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

¹ Žuvų rūšių pavadinimai nurodyti taip, kaip apklausos metu juos nurodė apklausti Lietuvos gyventojai.

² Žuvų rūšių pavadinimai nurodyti taip, kaip apklausos metu juos nurodė apklausti Vokietijos gyventojai.

Vis dėlto net 48 proc. Lietuvos gyventojų nurodė kitas žuvų rūšis, kurių pasirinkimo jie pasigenda: menkių (20 proc.), lydekų / lydžių (18 proc.), karšių / lęšių (9 proc.), jūros lydekų / chekų / hekų (8 proc.), lynų (7 proc.), skumbrių (6 proc.), plekšnių (4 proc.), strimelių, otų (po 3 proc.), karošų, silkių (po 2 proc.), skorpionžuvų, stintų, tunų, ikrų, paltusų, saulažuvų, jūrų velnių, ešerių, kapitonų (iki 1 proc.)³.

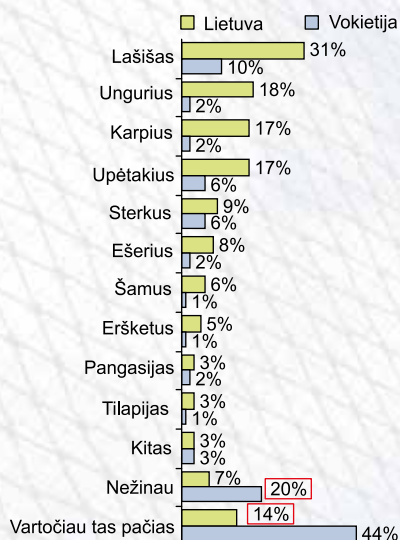
Žuvų rūšys, kurioms teikiama pirmenybė

44 proc. Vokietijos gyventojų, jei visų žuvų rūšių kainos ir įsigijimo galimybės būtų vienodos, teigia, kad ir toliau vartotų tų pačių rūšių žuvis, o Lietuvoje tokių būtų 14 proc. gyventojų. Kas penktas Vokietijos gyventojas (20 proc.) nežino, ar tokiomis sąlygomis jo pasirinkimo pirmenybė pasikeistų.

Jei visų rūšių žuvų kainos ir įsigijimo galimybės būtų tokios pačios, beveik trečdalis Lietuvos gyventojų (31 proc.) norėtų daugiau vartoti lašišų, Vokietijoje tokių norinčiųjų būtų 10 proc. Kitos trys žuvų rūšys, kurių daugiau norėtų įsigyti po 17–18 proc. Lietuvos gyventojų, yra unguriai, karpiai ir upėtakiai. Vokietijoje po 6 proc. gyventojų daugiau vartotų upėtakių ar sterkių.

Kokių rūšių žuvų gyventojai norėtų vartoti daugiau?

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Daugiau lašišų Lietuvoje dažniau norėtų vartoti moterys, jaunesni (iki 35 m.) gyventojai, didmiesčių gyventojai bei tie gyventojai, kurie dabar žuvų valgo mažai arba visai jų nevalgo. Karpių vartojimą padidintų pensininkai, turintys mažesnes pajamas. Upėtakių mūsų krašte daugiau valgytų dirbantys gyventojai bei turintieji aukštąjį išsimokslinimą.

Žuvų rūšies pasirinkimas iš konkretaus žuvų rūšių rinkinio

Tyrimo metu respondentams buvo pateikti klausimai, nurodant po dvi žuvų rūšis ir prašant atsakyti, kurią žuvų rūšį gyventojas pasirinktų. Gyventojas galėjo nurodyti: vieną iš dviejų žuvų rūšių; kad nežino vienos iš žuvų rūšių arba abiejų ir kad, renkantis tarp pateiktų žuvų rūšių, jam nėra jokio skirtumo, kurią pasirinkti. Atsakymai į šiuos klausimus parodė, kurioms iš pateiktų žuvų rūšių gyventojai teikia pirmenybę.

Apklausa parodė, kad renkantis tarp sterko ir eršketo, gerokai didesnė dalis Vokietijos gyventojų (58 proc.) rinktųsi sterką, o Lietuvoje šią žuvį irgi rinktųsi daugiau gyventojų (40 proc.).

Vokietijoje sterką kiek dažniau rinktųsi moterys, eršketą – turintys aukštąjį išsimokslinimą, dirbantys gyventojai. Vyrai dažniau nurodo nežinantys vienos ar abiejų šių žuvų rūšių. Lietuvoje sterką kiek

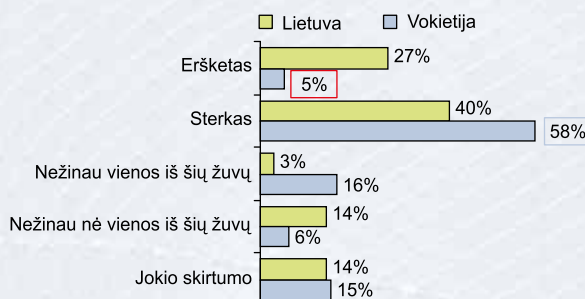
³ Žuvų rūšių pavadinimai nurodyti taip, kaip apklausos metu juos nurodė Lietuvos gyventojai.

dažniau rinkęsi 36–50 metų amžiaus gyventojai, nedirbantys, turintys mažesnes pajamas, kaimų gyventojai bei gyventojai, dažnai vartojantys žuvininkystės produktus.

Erškėtą Lietuvoje rinkęsi 27 proc. gyventojų, iš jų kiek dažniau būtų jaunesni (iki 35 m.) gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, didesnes pajamas, vilniečiai.

Eršketas ar sterkas?

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Nė vienos iš šių žuvų rūšių dažniau nežino moterys, vyresnio amžiaus, nedirbantys gyventojai, pensininkai, nelietuvių tautybės Lietuvos gyventojai.

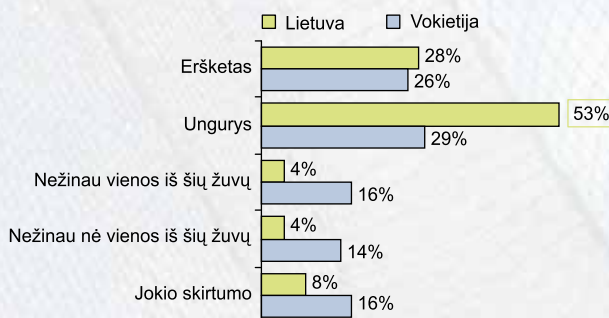
Renkantis tarp unгурio ir eršketo, kiek daugiau nei pusė (53 proc.) Lietuvos gyventojų pirmenybę teiktų unгурiui. Unгурį kiek dažniau rinkęsi pensininkai bei dažnai žuvininkystės produktus vartojantys gyventojai. Erškėtą rinkęsi 28 proc. gyventojų. Dažniau šiai žuvų rūšiai pirmenybę teiktų 35–50 metų gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, dirbantys, didmiesčių (ypač Kauno) gyventojai.

Nė vienos iš nurodytų žuvų rūšių dažniau nežino nedirbantys bei nevartojantys arba labai mažai žuvininkystės produktų vartojantys Lietuvos gyventojai. Dažniau vyrai bei gyventojai, kurie žuvininkystės produktų vartoja mažai, mini, kad jiems nėra jokio skirtumo, kurią iš pateiktų žuvų rūšių vartoti.

Renkantis tarp unгурio ir eršketo, Vokietijos gyventojų teikiama pirmenybė pasiskirsto maždaug tolygiai: 29 proc. gyventojų rinkęsi unгурį, 26 proc. gyventojų – erškėtą. Beveik kas trečias Vokietijos gyventojas (30 proc.) nurodo nežinantis vienos ar abiejų žuvų rūšių. Moterys, jaunesni (iki 35 m.) gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, dirbantieji kiek dažniau nurodė, jog rinkęsi erškėtą. Unгурį kiek dažniau rinkęsi vyresnio amžiaus (51 m. ir vyresni) gyventojai, nedirbantys. Vyrai dažniau nurodo, kad šių žuvų nežino.

Eršketas ar unгурys?

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

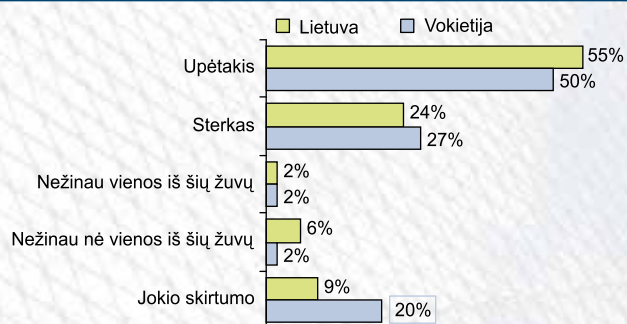

Renkantis tarp upėtakio ir sterko, pusė Vokietijos (50 proc.) ir daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų (55 proc.) rinkęsi upėtakį. Tarp šių mūsų šalies gyventojų dažniau būtų jaunesni (iki 35 m.) gyventojai, nelietuviai, dirbantys ir Vilniaus miesto bei apskrities gyventojai.

Sterką rinkęsi maždaug kas ketvirtas abiejų tirtųjų šalių gyventojas (LT 24 proc.; DE 27 proc.). Lietuvoje sterku pirmenybę dažniau teiktų Kauno bei Klaipėdos miestų gyventojai. Pensininkai dažniau nurodo nežinantis nė vienos iš šių žuvų rūšių.

Upėtakis ar sterkas?

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Pažymėtina, kad tik 4 proc. Vokietijos gyventojų nurodo nežinantys šių žuvų rūšių. Kas penktam šios šalies (20 proc.) gyventojui jokio skirtumo, kurią iš šių dviejų žuvų rūšių pasirinkti.

Žuvininkystės produktų pasirinkimo kriterijai

Renkantis žuvininkystės produktus dažniausiai atsižvelgiama į įvairius kriterijus: vieniems gyventojams yra svarbi produkcijos kaina, kitiems – pačios produkcijos charakteristikos (kilmės šalis, rūšis, mėsos spalva, apdorojimo būdas ir pan.). Šiame skyriuje detaliau analizuojama kokiems kriterijams, renkantis žuvininkystės produktus, reikšmės teikia tirtųjų šalių gyventojai. Iš pradžių apibendrintai apžvelgiama pasirinkimo kriterijų svarba, o tuomet detaliau paanalizuotas kiekvienas iš kriterijų, esant galimybei kriterijų svarbos informaciją papildant kitais susijusiais duomenimis.

Pasirinkimo kriterijų svarba

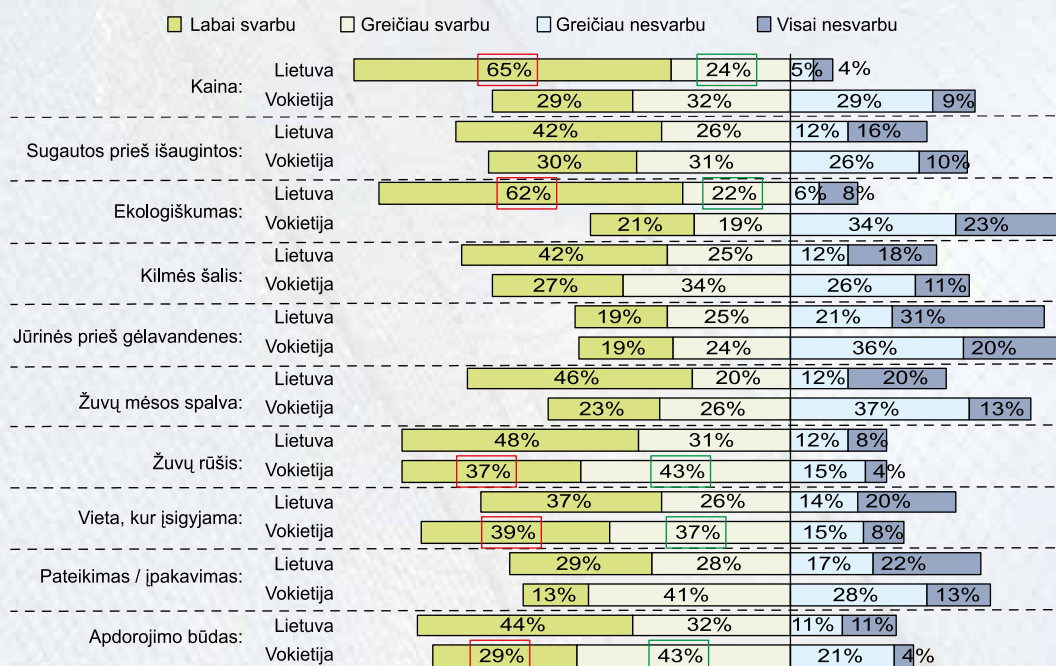
Visi žuvininkystės produktų pasirinkimo kriterijai sąlyginai buvo suskirstyti į tris grupes: (1) svarbiausi kriterijai, (2) vidutiniškai svarbūs ir (3) ne tokie svarbūs.

Lietuvoje svarbiausiais kriterijais renkantis žuvininkystės produktus iš pateikto sąrašo įvardyti *produkcijos kaina* ir *ekologiškumas* („labai svarbu“ arba „greičiau svarbu“ kriterijus nurodo didžioji dauguma gyventojų (atitinkamai 89 ir 84 proc.). Žuvų rūšis (79 proc.), apdorojimo būdas (gyvos, šaldytos, rūkytos ar pan.) perkant (76 proc.); ar žuvis ir jūros gėrybės yra sugautos laukinėje gamtoje ar užaugintos dirbtinėmis sąlygomis (68 proc.), produkcijos kilmės šalis (67 proc.) – sąlyginai vidutiniškai svarbūs kriterijai.

Lietuvos vartotojams ne taip svarbu, kurioje vietoje jie išgyja žuvų ar jūros gėrybių (parduotuvėje, turguje ar pan.) (63 proc.), kaip žuvų produkcija ar jūros gėrybės yra pateikiamos, įpakautos (patogumas vartoti) (57 proc.), ar perkamos žuvis yra jūrinės ar gėlavandenės (44 proc.).

Žuvininkystės produktų pasirinkimo kriterijų svarba

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Vokietijos paveikslas yra kiek kitoks: svarbiausiais kriterijais renkantis žuvininkystės produktus iš pateikto sąrašo įvardijama *vieta, kurioje išgyjama* žuvininkystės produkcija, *žuvų rūšis* ir *apdorojimo būdas* (gyvos, užšaldytos, rūkytos ir pan.) („labai svarbu“ arba „greičiau svarbu“ kriterijų nurodo didžioji dauguma gyventojų (atitinkamai 76, 80 ir 72 proc.). Produktų kaina (61 proc.), ar žuvis ir jūros gėrybės

yra sugautos laukinėje gamtoje, ar užaugintos dirbtinėmis sąlygomis (61 proc.), produkcijos kilmės šalis (61 proc.), įpakavimas ir vartojimo patogumas (54 proc.) – sąlyginai vidutiniškai svarbūs kriterijai. Ne taip svarbu Vokietijos vartotojams yra tai, ar žuvininkystės produkcija yra ekologiška (40 proc.), ar perkamos žuvis yra jūrinės ar gėlavandenės (43 proc.), žuvų mėsos spalva (49 proc.).

Žuvininkystės produktų kaina

Lietuva

Žuvininkystės produktų kaina yra svarbiausias pasirinkimo kriterijus Lietuvos gyventojams: kaina yra labai svarbi net 65 proc. gyventojų, greičiau svarbi – 24 proc. gyventojų. Tik 9 proc. gyventojų nurodo, kad šios produkcijos kaina jiems yra nesvarbi.

Ypač jautrūs žuvų ir jūros gėrybių kainai yra pagyvenę žmonės (vyresni nei 51 m.), pensininkai ir bedarbiai, kaimų gyventojai. Į produkcijos kainą, pirkdami žuvų ar jūros gėrybių, kiek dažniau atsižvelgia ir jaunesni (iki 35 m.) gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, samdomi darbuotojai, turintys didesnes pajamas, vilniečiai. Žuvininkystės produktų kaina dažniau nesvarbi yra vyrams, turintiems savo verslą bei gaunantiems didesnes pajamas gyventojams.

Jautrūs kainai vartotojai žuvininkystės produktų vartoja nedaug ir nedažnai. Produkcijos kaina dažniau nesvarbi tiems, kurie šių gėrybių visai nevirtuoja arba vartoja nedaug.

Analizuojant, kaip jautrumas kainai lemia perkamos produkcijos asortimentą, paaiškėjo, kad:

- gyventojai, kuriems yra svarbi žuvininkystės produktų kaina, dažniau renkasi užšaldytas žuvis (taip apdorotas žuvis vartoja 63 proc. gyventojų, kuriems kaina yra svarbi, ir 43 proc. gyventojų, kuriems kaina yra nesvarbi), o gyventojai, kuriems žuvies kaina ne tiek svarbi, kiek dažniau perka apdorotą žuvį (atitinkamai 53 ir 59 proc.);
- jautrūs kainai žuvų vartotojai gerokai dažniau perka pangasijas (atitinkamai 21 proc. jautrių kainai ir 3 proc. nejautrių kainai vartotojų).

Vokietija

Žuvininkystės produktų kaina Vokietijos gyventojams yra vidutiniškai svarbus kriterijus: jį nurodo 61 proc. apklaustų gyventojų. 38 proc. gyventojų sako, kad šios produkcijos kaina jiems yra nesvarbi. Žuvininkystės produktų kainai kiek jautresni yra jaunesni (iki 35 m.) gyventojai, turintys mažesnes pajamas, ir moterys. Žuvų ir jūros gėrybių kaina dažniau yra nesvarbi vyrams, turintiems aukštesnį išsimokslinimą ir didesnes pajamas.

Paaiškėjo, kad Vokietijoje žuvininkystės produktų suvartojamas kiekis ir vartojimo dažnumas nepriklauso nuo vartotojo požiūrio į kainą. Analizuojant, kaip kaina lemia perkamos produkcijos asortimentą, paaiškėjo, kad:

- gyventojai, kuriems daugiau ar mažiau yra svarbi žuvininkystės produktų kaina, dažniau renkasi užšaldytas žuvis (taip apdorotas žuvis vartoja 72 proc. gyventojų, kuriems kaina yra svarbi, ir 55 proc. gyventojų, kuriems kaina yra nesvarbi), o gyventojai, kuriems produkcijos kaina yra ne tiek svarbi, kiek dažniau perka šviežias atvėsintas žuvis (atitinkamai 79 ir 64 proc.), apdorotas žuvis (atitinkamai 61 ir 49 proc.) ir vėžiagyvius (atitinkamai 33 ir 24 proc.);
- jautrūs kainai vartotojai dažniau perka pangasijas (atitinkamai 32 proc. jautrių kainai ir 25 proc. nejautrių kainai vartotojų), kainos nepaisantys vartotojai dažniau pasirenka ungurius (atitinkamai 66 ir 33 proc.) bei sterkus (atitinkamai 50 ir 37 proc.).

Žuvininkystės produktų ekologiškumas

Lietuva

Žuvininkystės produktų ekologiškumas – antrasis šios produkcijos pasirinkimo kriterijus, kuris yra svarbus didžiajai daugumai mūsų šalies gyventojų: 62 proc. gyventojų nurodo, kad ekologiškumas jiems yra labai svarbus, o 22 proc. – kad greičiau svarbus nei nesvarbus. Tik 14 proc. gyventojų šis produkcijos kriterijus yra nesvarbus.

Labai svarbus šis kriterijus dažniau pagyvenusiems žmonėms, nedirbantiems arba pensininkams bei tiems gyventojams, kurie žuvininkystės produktų vartoja daug ir dažnai. Greičiau svarbus nei nesvarbus ekologiškumas yra gyventojams iki 35 metų amžiaus, turintiems didesnes pajamas, vilniečiams. Vyrams ar kaimo gyventojams ekologiškumo kriterijus, renkantis žuvis ar jūros gėrybes, kiek dažniau nei kitiems yra nesvarbus.

Gyventojai, kuriems ekologiškumas yra svarbus veiksnys renkantis žuvų produktus ar jūros gėrybes, kiek rečiau nei tie, kuriems šis kriterijus nesvarbus, renkasi vartoti įvairiai apdorotas žuvis (rūkytas, vytintas, apkeptas tešloje ir pan.) (atitinkamai 53 ir 63 proc.). Taip pat į produkcijos ekologiškumą atsižvelgiantys vartotojai kiek dažniau nei tie, kuriems šis kriterijus nesvarbus, nurodo vartojantys karpių, sterkių, upėtakių, ešerių ir lašišų.

Atsižvelgus į tai, kad ekologinės produkcijos gamybos kaina dažnai ženkliai viršija įprastos produkcijos kainą (o šis kriterijus mūsų šalies gyventojams svarbiausias!), be to, Lietuvoje tokios ekologinės produkcijos asortimentas yra itin siauras (bent jau bendrojo pobūdžio parduotuvėse ar prekybos centruose, kur 56 proc. mūsų šalies gyventojų įsigyja žuvininkystės produktų), Lietuvos gyventojai greičiausiai tik vaikosi „ekologiškumo mados“.

Vokietija

Tuo tarpu Vokietijoje žuvininkystės produktų ekologiškumas daugumai šalies gyventojų yra mažiausiai svarbus šios produkcijos pasirinkimo kriterijus: 57 proc. gyventojų nurodo, kad ekologiškumas jiems nėra svarbus, ir 40 proc. – kad svarbus.

Minėtasis kriterijus dažniau svarbus moterims, gyventojams, turintiems aukštąjį išsimokslinimą bei didesnes pajamas. Vyrams, vyresnio amžiaus (virš 51 m.) gyventojams bei turintiems vidutines ar mažesnes pajamas ekologiškumo kriterijus, renkantis žuvis ar jūros gėrybes, kiek dažniau nei kitiems yra nesvarbus.

Gyventojai, kuriems produkcijos ekologiškumas yra svarbi charakteristika renkantis žuvininkystės produktus, kiek rečiau nei tie, kuriems šis kriterijus nesvarbus, renkasi vartoti įvairiai apdorotas žuvis (rūkytas, vytintas, apkeptas tešloje ir pan.) (atitinkamai 44 ir 62 proc.).

Žuvų rūšis

Lietuva

Vartojamų žuvų rūšis yra labai svarbi kas antram (48 proc.) šalies gyventojui, greičiau svarbi – kas trečiam (31 proc.), o kas penktas (20 proc.) gyventojas nekreipia dėmesio į vartojamos žuvies rūšį.

Žuvų rūšis kiek dažniau yra svarbi jaunesniems (iki 35 m. amžiaus) gyventojams, nesvarbi – vyrams, turintiems mažiausias pajamas, kaimų gyventojams bei gyventojams, žuvų beveik arba visai nevartojantiems.

Vartojamų žuvų rūšiai teikiantieji svarbos kiek dažniau nei tam neteikiantieji didelės svarbos renkasi vartoti lašišas (atitinkamai 49 ir 39 proc.) ir upėtakius (atitinkamai 23 ir 15 proc.).

Vokietija

Renkantis žuvininkystės produktus svarbiausia Vokietijos gyventojams yra perkamos žuvies rūšis. Žuvų rūšis yra labai svarbi 37 proc. šalies gyventojų, greičiau svarbi – 43 proc. gyventojų, o kas penktas (19 proc.) gyventojas nekreipia dėmesio į vartojamos žuvies rūšį.

Žuvų rūšis kiek dažniau yra svarbi aukštąjį išsimokslinimą turintiems Vokietijos gyventojams, gerai nusimanantiems apie įvairias žuvų rūšis, jų paruošimo būdus ir pan. Vyrų, turintys vidutines ir didesnes pajamas, dažniau nelabai domisi perkamų žuvų rūšimi.

Ieškant atsakymo į klausimą, ar skiriasi ir kaip skiriasi žuvų vartojimas priklausomai nuo to, ar gyventojui žuvų rūšis yra svarbi ar nesvarbi, ryškėja ši tendencija: vartojamų žuvų rūšiai neteikiančių didelės svarbos Vokietijos vartotojų žuvų asortimentas yra platesnis (dažniau vartojami karpiai, šamai, ungučiai, upėtakiai, sterka, ešeriai) nei tų, kurie preciziškai renkasi žuvų rūšį. Tyrimo rezultatai taip pat atskleidžia, kad Vokietijos žuvininkystės produktų vartotojai, kuriems žuvų rūšis yra nesvarbi, dažniau nei tie, kuriems žuvų rūšis yra svarbi, renkasi vartoti įvairiais būdais apdorotas žuvis (atitinkamai 70 ir 50 proc.) ir dažniau vartoja įvairius vėžiagyvius (atitinkamai 36 ir 25 proc.).

Žuvininkystės produktų apdorojimo būdas ir pateikimas

Lietuva

Žuvininkystės produktų apdorojimo būdas labai svarbus 44 proc. mūsų šalies gyventojų, greičiau svarbus – 32 proc. gyventojų. Kiek daugiau nei penktadalis (22 proc.) gyventojų, rinkdamiesi žuvininkystės produktus, jų apdorojimo būdai didelės reikšmės neteikia. Žuvų ir jūros gėrybių apdorojimo būdas kiek dažniau yra labai svarbus didmiesčių gyventojams, gaunantiems didesnes pajamas ir turintiems aukštąjį išsimokslinimą.

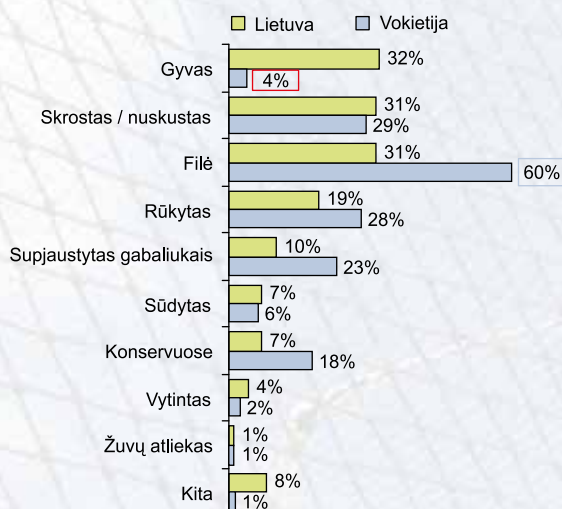
Tai, kaip žuvininkystės produktai yra pateikiami ar įpakuojami, svarbu dar mažesnei gyventojų daliai: 29 proc. gyventojų pateikimo būdas yra labai svarbus, beveik tokiai pačiai daliai gyventojų (28 proc.) – greičiau svarbus, o didesniajai daliai (39 proc.) – nesvarbus. Patogumas vartoti kiek dažniau labai svarbus moterims, jaunesnio amžiaus (iki 35 m.) vartotojams, žuvininkystės produktų vartojantiems nedaug arba visai nevartojantiems. Šis pasirinkimo kriterijus kiek dažniau svarbus turintiems aukštąjį išsimokslinimą ir gyventojams, žuvų ir jūros gėrybių vartojantiems nedaug. Pakuotė kiek dažniau nesvarbi vyrams.

Pirkdami žuvis mūsų krašto gyventojai labiausiai linkę teikti pirmenybę trims produkcijos apdorojimo būdams: niekaip neapdorotoms žuvis (gyvoms) (32 proc.), skrostoms / skustoms (31 proc.) ir filė (31 proc.). Rūkytas žuvis vartoja 19 proc. gyventojų.

Kiti įmanomi žuvų apdorojimo būdai yra ne tiek populiarūs tarp gyventojų arba mažiau pasirenkama tam tikru būdu apdorotos produkcijos: supjaustytas gabaliukais žuvis perka 10 proc. gyventojų, sūdytas arba konservuose – po 7 proc., vytintas – 4 proc., žuvų atliekas – 1 proc. gyventojų. 5 proc. gyventojų, nurodydami „kitą“ žuvų apdorojimo būdą, teigia, kad dažniausiai jie perka šaldytas žuvis.

Kaip apdorotas žuvis linkę pirkti gyventojai?

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Gyvas žuvis kiek dažniau linkę pirkti 36–50 metų gyventojai, dirbantys, gyvenantys šeimose, kauliečiai, gyventojai, kurie dažnai ir daug vartoja žuvininkystės produktų. Skroostas / nuskustas žuvis kiek dažniau nurodė perkantys turintieji aukštąjį išsimokslinimą, gyvenantys šeimose, Klaipėdos apskrities gyventojai. Filė kiek dažniau perka moterys, vilniečiai, gyventojai, kurie žuvininkystės produktų vartoja nedaug. Studentai kiek dažniau nurodė perkantys supjaustytą gabaliukais arba rūkytą žuvį. Žuvų konservus kiek dažniau pasirenka kaimų gyventojai.

Faktinis žuvų pasirinkimas nepriklauso nuo to, kiek svarbus konkrečiam vartotojui atrodo žuvų apdoravimo kriterijus.

Vokietija

Žuvininkystės produktų apdoravimo būdas svarbus daugumai (72 proc.) Vokietijos gyventojų. Tik ketvirtadalis (25 proc.) gyventojų, rinkdamiesi žuvininkystės produktus, jų apdoravimo būdui didelės reikšmės neteikia. Kiek dažniau žuvų apdoravimo būdas labai svarbus moterims, didmiesčių gyventojams, žuvininkystės produktų vartojantiems vidutiniškai. Į žuvininkystės produktų apdoravimo būdą vyrai bei gyventojai, šiuos produktus vartojantys dažnai, nelabai kreipia dėmesio.

Tai, kaip žuvis ir jūros gėrybės yra pateikiamos ar įpakuoamos, svarbu tik kas antram (54 proc.) žuvininkystės produktų vartotojui: tik 13 proc. gyventojų pateikimo būdas yra labai svarbus, 41 proc. gyventojų – greičiau svarbus; 41 proc. gyventojų tai, kaip žuvininkystės produktai yra pateikiami ar įpakuojami, nėra svarbu. Patogumas vartoti kiek dažniau svarbus moterims, vartojantiems žuvų nedaug arba jos visai nevartojantiems asmenims. Kiek dažniau pakuotė yra nesvarbi vyrams ir turintiems mažesnes pajamas gyventojams.

Pirkdami žuvis Vokietijos gyventojai labiausiai linkę teikti prioritetą žuvų filė – taip apdorotas žuvis perka didžiausia dalis gyventojų (60 proc.). 29 proc. gyventojų nurodo dažniausiai perkantys skroostas / nuskustas žuvis, 28 proc. – rūkytas žuvis, o 23 proc. gyventojų – pjaustytas gabaliukais. 18 proc. Vokietijos gyventojų dažniausiai perka žuvų konservus. Kitais įmanomais būdais apdorotas žuvis (sūdytas, gyvas, vytintas, žuvų atliekas) renkasi tik nedidelė dalis gyventojų. Dalis gyventojų, nurodydami „kitą“ žuvų apdoravimo būdą, dažniausiai perka žuvų pirštelius, keptas žuvis.

Žuvų filė kiek dažniau linkę pirkti vyresnio amžiaus (51 m. ir vyresni), turintys vidutines ir didesnes pajamas. Skroostas nuskustas žuvis kiek dažniau perka turintys didesnes pajamas, o sūdytos ir rūkytos žuvis kiek dažniau yra perkamos vyrų, 36–50 metų amžiaus gyventojų, turinčių aukštąjį išsimokslinimą, taip pat vidutines bei didesnes pajamas. Žuvų konservus kiek labiau mėgsta vartoti turintys mažesnes ir vidutines pajamas Vokietijos gyventojai.

Tyrimo rezultatai taip pat atskleidžia, kad gyventojai, žuvų apdoravimo būdui neteikiantys didelės reikšmės, yra linkę vartoti įvairesniais būdais apdorotas žuvis (sūdytas, vytintas, rūkytas, konservus) nei žuvų apdorojimui teikiantieji didelę reikšmę.

Atskirai apklausose buvo pasidomėta, kaip apdorotus / pateiktus ungurius linkę pirkti abiejų tirtųjų šalių gyventojai.

Lietuva

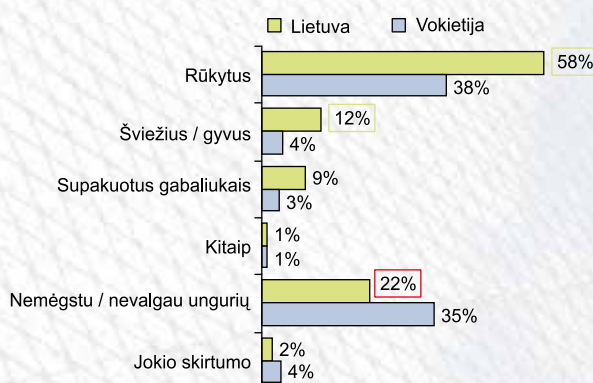
Itin paplitęs ir gyventojų dažniausiai pasirenkamas ungurių apdoravimo būdas – rūkyti unguriai. Taip apdorotus ungurius perka dauguma (58 proc.) gyventojų. Šviežius (gyvus) ungurius perkantys nurodė tik 12 proc. gyventojų, įpakuotus gabaliukais – 9 proc. gyventojų. 3 gyventojai nurodė perkantys marinuotus ungurius, 1 gyventojas – šaldytus ungurius.

22 proc. Lietuvos gyventojų teigia apskritai ungurių nevalgantys (jų neperkantys arba nemėgstantys).

Rūkytus ungurius kiek dažniau nurodė vartojantys vyrai, lietuvių tautybės Lietuvos gyventojai, dirbantieji (samdomi darbuotojai). Ungurių nevalgantys kiek dažniau nurodė bedarbiai, turintys vaikų iki 16 metų amžiaus bei gyventojai, žuvininkystės produktų vartojantys mažai arba visai nevartojantys.

Kaip apdorotus / pateiktus ungurius linkę pirkti gyventojai?

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Vokietija

Vokietijoje, kaip ir Lietuvoje, gyventojai dažniausiai nurodo vartojantys rūkytus ungurius. Taip apdorotus ungurius perka dauguma (38 proc.) gyventojų ir dažniau vyresnio amžiaus (virš 51 m.) gyventojai. Šviežius (gyvus) ungurius perkantys nurodė tik 4 proc. gyventojų, supjaustytus gabaliukais – 3 proc. gyventojų. Po 4 gyventojus nurodė perkantys ungurių šaltieną bei ungurių filė.

Trečdalis (35 proc.) Vokietijos gyventojų teigia apskritai ungurių nevalgantys (neperkantys arba jų nemėgstantys). Dažniau ungurių nemėgsta (nevalgo) moterys bei miestelių gyventojai.

Sugautos ar išaugintos žuvis ir jūros gėrybės?

Lietuva

Tai, ar žuvis ir jūros gėrybės yra sugautos laukinėje gamtoje, ar išaugintos dirbtinėmis sąlygomis, yra labai svarbu 42 proc. gyventojų, greičiau svarbu nei nesvarbu – 26 proc. gyventojų. 28 proc. gyventojų nurodė, kad šis kriterijus, renkantis žuvis, jiems nėra svarbus.

Tai, ar žuvis yra natūraliai augusios ir sugautos ar išaugintos, kiek dažniau labai svarbu 36–50 metų gyventojams, nesvarbu – vyrams, jaunesniems (iki 35 m.) gyventojams, kauniečiams.

Gerokai didesnę dalis (62 proc.) gyventojų nurodė dažniau vartojantys natūraliai augusias ir sugautas nei dirbtinėmis sąlygomis išaugintas žuvis (14 proc.). Taip pat verta atkreipti dėmesį ir į tai, kad net kas ketvirtas (24 proc.) gyventojas nežino, kokias žuvis vartoja.

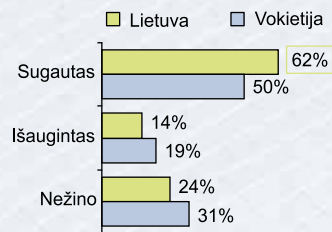
Kiek dažniau vartojantys sugautas žuvis nurodė vyrai, bedarbiai, kaimų gyventojai, Vilniaus, Panevėžio bei Klaipėdos apskričių gyventojai bei gyventojai, dažnai vartojantys žuvų produktus. Išaugintas žuvis valgantys kiek dažniau nurodė 36–50 metų amžiaus gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, samdomi darbuotojai, vilniečiai. Jaunesni (iki 35 m.), išsilavinę žmonės (turintys aukštąjį išsimokslinimą) dažniau nurodė nežinantys, kokias žuvis vartoja.

Tam tikros tendencijos atsiskleidžia priešpastačius vartotojų nuostatų pasiskirstymą ir pirkimo pasirinkimą: vartotojai, kuriems yra svarbu, ar žuvis buvo natūraliai augusios ir sugautos ar išaugintos, gerokai dažniau nurodė vartojantys sugautas žuvis (atitinkamai 69 ir 48 proc.); vartotojai, kuriems nesvarbu, kokiomis sąlygomis žuvis išaugo, gerokai dažniau nežino, kokias žuvis jie vartoja (atitinkamai 17 ir 36 proc.).

Vis dėlto apklausa rodo, kad daugiausiai Lietuvos gyventojų laikas nuo laiko vartoja karpis (47 proc., išaugintos žuvis) ir lašišas (45 proc., daugiausia išaugintos žuvis). Pakankamai plačiai vartojami ir ešeriai (23 proc.), upėtakiai (21 proc., išaugintos žuvis), pangasijos (19 proc., išaugintos žuvis). Pagal šiuos duomenis respondentai aiškiai pirmenybę atiduoda išaugintoms žuvims. Tačiau šioje apklausos vietoje dauguma Lietuvos gyventojų nurodo, jog jų krepšelyje išaugintos žuvis sudaro tik 14 proc. Palyginus šiuos abu apklausos rodiklius galima spręsti, jog mūsų krašto žmonės paprasčiausiai nežino, kas tai yra „išauginta“, o kas – „sugauta“ žuvis.

Kokias žuvis ar jūros gėrybes gyventojai dažniau vartoja?

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Vokietija

Tai, ar žuvis ir jūros gėrybės yra sugautos laukinėje gamtoje, ar išaugintos dirbtinėmis sąlygomis, yra svarbu 61 proc. gyventojų. 36 proc. gyventojų nurodė, kad šis kriterijus, renkantis žuvis, jiems nėra svarbus.

Tai, ar žuvis yra natūraliai augusios ir sugautos ar išaugintos, kiek dažniau svarbu yra moterims, gyventojams, turintiems aukštąjį išsimokslinimą, miestelių gyventojams, nesvarbu – vyrams, vyresnio amžiaus (51 m. ir vyresniems) gyventojams.

Vokietijoje gerokai didesnė dalis (50 proc.) gyventojų nurodė dažniau vartojantys sugautas nei dirbtinėmis sąlygomis išaugintas žuvis (19 proc.). Taip pat paaiškėjo, kad net kas trečias (31 proc.) gyventojas nežino, kokias žuvis vartoja.

Šios tendencijos atsiskleidžia palyginus vartotojų nuostatų pasiskirstymą ir pirkimo pasirinkimą: vartotojai, kuriems yra svarbu, ar žuvis buvo natūraliai augusios ir sugautos ar išaugintos, gerokai dažniau nurodė vartojantys sugautas žuvis (atitinkamai 64 ir 29 proc.); vartotojai, kuriems nesvarbu, kokiomis sąlygomis žuvis užaugo, gerokai dažniau nežino, kokias žuvis jie vartoja (atitinkamai 18 ir 51 proc.).

Kaip ir Lietuvos, Vokietijos gyventojai greičiausiai nežino, kas tai yra „išauginta“, o kas – „sugauta“ žuvis. Didžioji dalis Vokietijos gyventojų laikas nuo laiko vartoja lašišas (62 proc., išaugintos žuvys) ir upėtakius (55 proc., išaugintos žuvys). Pakankamai plačiai valgomi ir sterki (34 proc.), pangasijos (24 proc., išaugintos žuvys), ešeriai (20 proc.), karpiai (18 proc., išaugintos žuvys). O dauguma apklaustų Vokietijos gyventojų nurodo, jog jų krepšelyje išaugintos žuvys sudaro tik 19 proc.

Žuvininkystės produktų kilmės šalis

Lietuva

Žuvininkystės produktų kilmės šalis didesnei daliai Lietuvos gyventojų yra svarbi (42 proc. gyventojų tai yra labai svarbu, 25 proc. – greičiau svarbu); kas trečias gyventojas didelės reikšmės žuvininkystės produktų kilmės šaliai neteikia. Šių produktų kilmės šalis kiek dažniau yra labai svarbi moterims, nesvarbi – vyrams. Kilmės šalis taip pat yra svarbesnė dirbantiems nei nedirbantiems šalies gyventojams.

Kas trečias mūsų šalies gyventojas (33 proc.) pirmenybę teikia lietuviškoms žuvims, kas penktas (22 proc.) – žuvims, sugautoms Baltijos jūros šalyse (net 13 proc. iš jų – Norvegijoje). Kitos kilmės (šalių ar vandenynų) žuvis ir jūros gėrybės Lietuvos gyventojų yra vartojamos rečiau. Kas antras (49 proc.) nežino, kokios kilmės produktai yra vartojami.

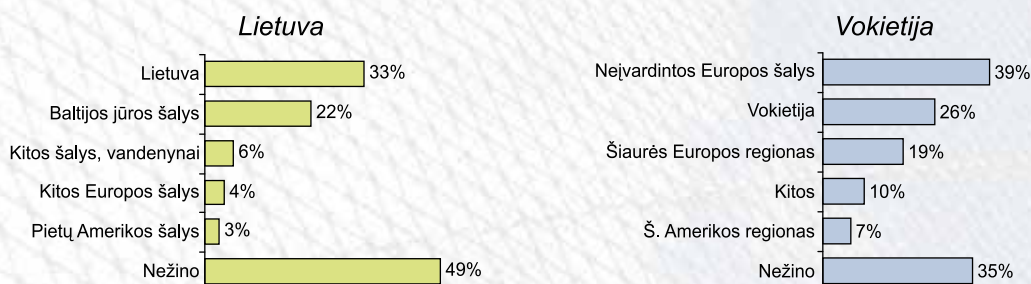
Nurodydami Baltijos jūros šalis Lietuvos gyventojai pateikė tokius atsakymus: Norvegija (13 proc.), Baltijos jūra (3 proc.), Skandinavija (2 proc.), Latvija (1 proc.), Švedija (1 proc.), Lenkija (1 proc.), Baltijos šalys, Suomija, Danija, Kaliningrado sritis, Estija (po 1 proc.). Europos šalims priskirti tokie gyventojų atsakymai: Europa (2 proc.), Prancūzija, Italija, Islandija, Ispanija, Airija, Olandija, Portugalija (po 1 proc.). Į „kitas“ šalis įtrauktos tokios gyventojų nurodytos „kilmės šalys, vandenynai“: Atlanto vandenynas (3 proc.), Kinija, Rusija, Vietnamas, Japonija, Tailandas, Kazachstanas, Tolimieji Rytai, Kanada, Aliaska, Šiaurės jūra (po 1 proc.).

Tyrimo rezultatai taip pat atskleidžia, kad gyventojai, žuvininkystės produktų kilmės šaliai teikiantys didesnę svarbą, nurodė dažniau vartojantys lietuviškus (atitinkamai 39 ir 22 proc.), norvegiškus (atitin-

kamai 16 ir 6 proc.) produktus bei apskritai dažniau žinantys, kokios kilmės žuvininkystės produktus jie vartoja (atitinkamai 57 ir 38 proc.).

Vartojamų žuvų ir jūros gėrybių kilmės šalis

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Vokietija

Žuvininkystės produktų kilmės šalis didesnei daliai (61 proc.) Vokietijos gyventojų yra svarbi (27 proc. gyventojų tai yra labai svarbu, 34 proc. – greičiau svarbu); kiek daugiau nei kas trečias (37 proc.) gyventojas didelės reikšmės žuvininkystės produktų kilmės šaliai neteikia. Žuvų ir jūros gėrybių kilmės šalis kiek dažniau yra svarbi moterims ir nesvarbi – vyrams. Kilmės šalis taip pat yra svarbesnė aukštąjį išsimokslinimą turintiems šalies gyventojams.

Teiraujantis Vokietijos gyventojų, kokios kilmės žuvis ar jūros gėrybės jie dažniausiai vartoja, kas ketvirtas (26 proc.) nurodė, jog pirmenybę teikia Vokietijos vandenyse sugautoms žuvis. 39 proc. vartotojų vartoja „europietiškas“ žuvis (neišskirdami kurios nors šalies), o kas penktas (19 proc.) vartotojas nurodė besirenkantis Šiaurės Europos šalių vandenyse sugautas žuvis ar jūros gėrybes. Kiek daugiau nei kas trečias (35 proc.) Vokietijos gyventojas teigia nežinantis, kokios kilmės gėrybes vartoja.

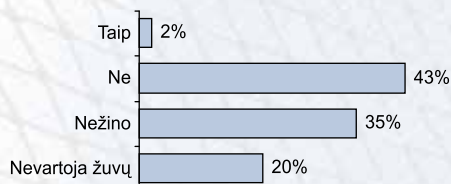
Lietuviškos kilmės žuvų produktų vartojimas Vokietijoje

Atliekant Vokietijos rinkos tyrimą į klausimyną papildomai buvo įtraukti klausimai apie tai, kiek žinomi ir mėgstami lietuviškos kilmės žuvininkystės produktai.

Lietuviškos kilmės žuvų, t. y. žuvų, kurios buvo sugautos ar išaugintos Lietuvoje, yra pirkę ar vartoję 2 proc. Vokietijos gyventojų. 43 proc. gyventojų tikrai žino, kad lietuviškų žuvų nevartojo, o kas trečias nurodo nežinantis, ar tarp vartotų buvo lietuviškos kilmės žuvų. Lietuviškos kilmės žuvų vartoję kiek dažniau nurodo turintieji aukštąjį išsimokslinimą bei moterys, esančios vaiko priežiūros (motinystės) atostogose. Vyrai dažniau nurodo nežinantys, ar yra pirkę (vartoję) lietuviškų žuvų.

Ar yra pirkę, valgę lietuviškos kilmės žuvų?

Apklaustų gyventojų duomenys (DE n = 1000)

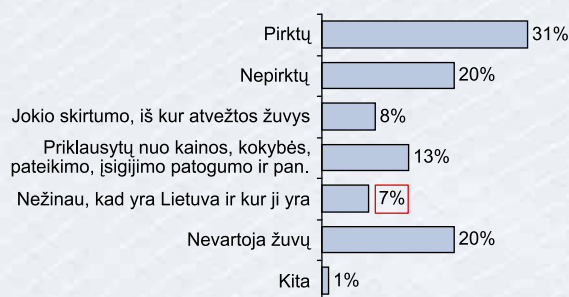

Didžioji dalis vartojusių lietuviškų žuvų (18 iš 24) nurodo, kad šie produktai jiems patiko; 4 gyventojams lietuviškos kilmės žuvis nepatiko, o 2 gyventojai negalėjo atsakyti į šį klausimą.

Nepaisant to, kad lietuviškos kilmės žuvis vartojo tik 2 proc. Vokietijos gyventojų, beveik kas trečias (31 proc.) lietuviškų žuvų pirktų. Sąmoningai tokių žuvų nepirktų kas penktas (20 proc.) gyventojas, 13 proc. nuspręstų atsižvelgę į produktų kainą, kokybę, pateikimą, įsigijimo patogumą ir pan. 8 proc. gyventojų nurodo, kad jiems yra nesvarbu, iš kur atvežtos žuvis, o 7 proc. gyventojų apskritai nežino, kas yra Lietuva.

Ar pirktų lietuviškos kilmės žuvų?

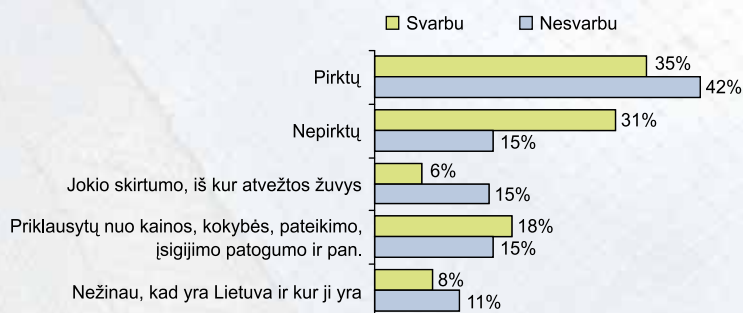
Apklaustų gyventojų duomenys (DE n = 1000)

Lietuviškų žuvų kiek dažniau Vokietijoje nurodo pirksiantys vyrai, didmiesčių gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą ir vidutines pajamas. Gaunantieji didžiausias pajamas dažniau nurodo, kad lietuviškos produkcijos nepirktų. Nedirbantys, turintys mažiausias pajamas, miestelių gyventojai bei jaunimas (iki 35 m. amžiaus) dažniau nurodo, kad žuvies kilmės šaliai jie neteikia reikšmės.

Ketinimai pirkti lietuviškų žuvų prieš žuvų kilmės svarbą

Tikslinių grupių duomenys

Įdomios tendencijos atsiskleidžia analizuojant lietuviškų žuvų pirkimo potencialą pagal tai, kiek perkant žuvis, yra svarbi žuvų kilmės šalis: gyventojai, kuriems žuvų kilmės šalis yra svarbi, lietuviškos kilmės žuvis pirktų perpus rečiau nei kilmės kriterijui neteikiantys didelės reikšmės.

Žuvų mėsos spalva

Lietuva

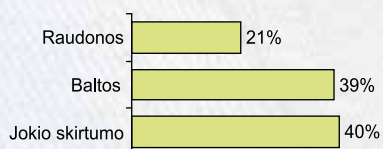
Vartojamų žuvų mėsos spalva yra labai svarbi beveik pusei Lietuvos gyventojų (46 proc.), greičiau svarbi nei nesvarbi – dar penktadaliui (20 proc.). Kas trečiam (32 proc.) gyventojui žuvų mėsos spalva nėra svarbi. Žuvų mėsos spalva svarbesnė moterims nei vyrams.

Nors nuostatų lygmeniu žuvų mėsos spalva nėra svarbi 32 proc. gyventojų, nekreipiančių dėmesio į žuvų mėsos spalvą renkantis vartoti žuvis yra dar daugiau: 40 proc. gyventojų, pirkdami žuvis, neatsižvelgia į jų mėsos spalvą.

Didesnė dalis (39 proc.) Lietuvos gyventojų pirmenybę teikia baltos spalvos mėsos žuvims; raudonos spalvos mėsos žuvis renkasi kas penktas (21 proc.) gyventojas.

Kokios mėsos spalvos žuvis gyventojai vartoja?

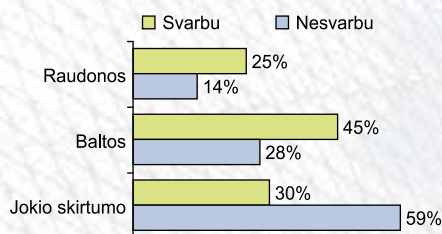
Gyventojų, vartojančių žuvis, duomenys (LT n = 971)

Tam tikros tendencijos atsiskleidžia priešpastatant su žuvų mėsos spalva susijusias Lietuvos gyventojų nuostatas ir teikiamą pirmenybę mėsos spalvai perkant žuvis: gyventojai, kuriems žuvų mėsos spalva yra svarbus žuvų pasirinkimo kriterijus, dažniau aiškiai teikia pirmenybę baltos arba raudonos spalvos mėsos žuvis; neteikiantieji svarbos mėsos spalvai dažniau nurodo, kad, renkantis žuvis, jiems mėsos spalva nėra svarbi.

Žuvų mėsos spalva: nuostatos prieš vartojimą

LT tikslinių grupių duomenys

Raudonos spalvos mėsos žuvis pirmenybę kiek dažniau teikia vyrai, gyventojai iki 35 m. amžiaus, turintys didesnes pajamas, nelietuvių tautybės Lietuvos gyventojai, vilniečiai. Baltos spalvos mėsos žuvis kiek dažniau renkasi vyresnio amžiaus gyventojai, pensininkai, nedirbantys asmenys, lietuviai. Jokios reikšmės žuvų mėsos spalvai kiek dažniau neteikia vyrai bei dirbantys šalies gyventojai.

Vokietija

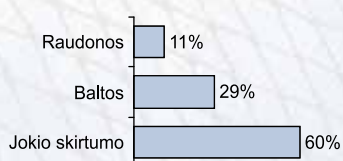
Vartojamų žuvų mėsos spalva yra svarbi maždaug pusei Vokietijos gyventojų (49 proc.), kitai pusei (50 proc.) gyventojų mėsos spalva nesvarbi. Žuvų mėsos spalva svarbesnė moterims nei vyrams. Turintieji didesnes pajamas paprastai taip pat mėsos spalvai didelės reikšmės neteikia.

Nors nuostatų lygmeniu žuvų mėsos spalva nėra svarbi pusei (50 proc.) gyventojų, nekreipiančių dėmesio į mėsos spalvą renkantis žuvis maistui yra dar daugiau: 60 proc. gyventojų, pirkdami žuvis, neatsižvelgia į jos mėsos spalvą.

Didesnė dalis (29 proc.) Vokietijos gyventojų pirmenybę teikia baltos spalvos mėsos žuvis; raudonos spalvos mėsos žuvis pirmenybę teikia kas dešimtas (11 proc.) gyventojas.

Kokios mėsos spalvos žuvis gyventojai vartoja?

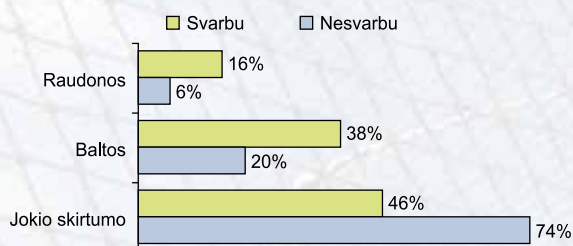
Gyventojų, vartojančių žuvis, duomenys (DE n = 800)

Siejant su žuvų mėsos spalva susijusias gyventojų nuostatas su teikiama pirmenybe mėsos spalvai perkant žuvis, daroma išvada, kad gyventojai, kuriems žuvų mėsos spalva yra svarbus pasirinkimo kriterijus, dažniau ir vartoja konkrečios – baltos arba raudonos – spalvos mėsos žuvis; neteikiantieji svarbos mėsos spalvai dažniau nurodė ir vartojantys abiejų spalvų – ir baltos, ir raudonos – mėsos žuvis.

Žuvų mėsos spalva: nuostatos prieš vartojimą

DE tikslinių grupių duomenys

Vieta, kurioje įsigyjama žuvininkystės produktų

Lietuva

Žvelgiant apibendrintai, vieta, kurioje galima įsigyti žuvų ar kitų jūros gėrybių, Lietuvos gyventojams yra labiau svarbi (63 proc.) nei nesvarbi (34 proc.). Šis žuvininkystės produktų pasirinkimo kriterijus yra kiek svarbesnis moterims nei vyrams.

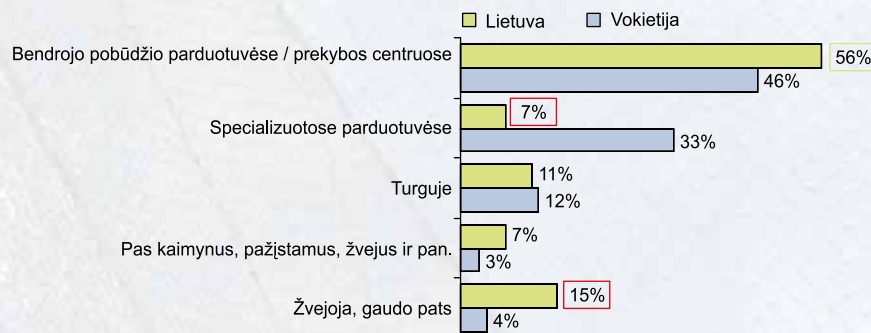
Kiek daugiau nei pusė (56 proc.) Lietuvos gyventojų žuvų ir kitų jūros gėrybių įsigyja bendrojo pobūdžio parduotuvėse ar prekybos centruose. Specializuotose parduotuvėse žuvų bei kitų jūros gėrybių perka vos 7 proc. gyventojų (greičiausiai dėl to, kad tokių mūsų šalyje yra itin mažai ir jos koncentruotos pajūryje ar pamaryje), turguje – 11 proc. gyventojų, pas kaimynus, pažįstamus – 7 proc. Įdomu tai, kad net 15 proc. Lietuvos gyventojų teigia žuvų susižvejojantys patys, vadinasi, tai daro maždaug 0,5 mln. Lietuvos gyventojų.

Bendrojo pobūdžio parduotuvėse ir prekybos centruose žuvų ar jūros gėrybių kiek dažniau nurodo įsigyjanti moterys, vyresni nei 51 m. gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, nelietuviai Lietuvos gyventojai, vilniečiai bei gyventojai, žuvų ir jūros gėrybių vartojantys labai nedaug arba visai nevartojantys. Specializuotose parduotuvėse žuvininkystės produktų įsigyjantys dažniau nurodė Marijampolės ir Klaipėdos apskričių gyventojai, turguose – Klaipėdos, Šiaulių bei Panevėžio miestų gyventojai. Patys sužvejojantys žuvų dažniau nurodo vyrai, lietuviai, Utenos bei Klaipėdos apskričių gyventojai bei dažnai žuvis vartojantys gyventojai.

Žuvininkystės produktų įsigijimo vieta nuo gyventojų nuostatų dėl įsigijimo vietų nepriklauso.

Vieta, kurioje įsigyjama žuvininkystės produktų

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Vokietija

Vieta, kurioje galima įsigyti žuvų ir jūros gėrybių, Vokietijos gyventojams yra labai svarbi (76 proc.). Šio žuvininkystės produktų pasirinkimo kriterijaus svarba labiausiai priklauso nuo gyventojų amžiaus: jaunesniems (iki 35 m. amžiaus) žuvų ir jūros gėrybių įsigijimo vieta yra nesvarbi, vidutinio amžiaus (36–50 m.) gyventojams – greičiau svarbi, o vyresniems (virš 51 m. amžiaus) gyventojams – labai svarbi.

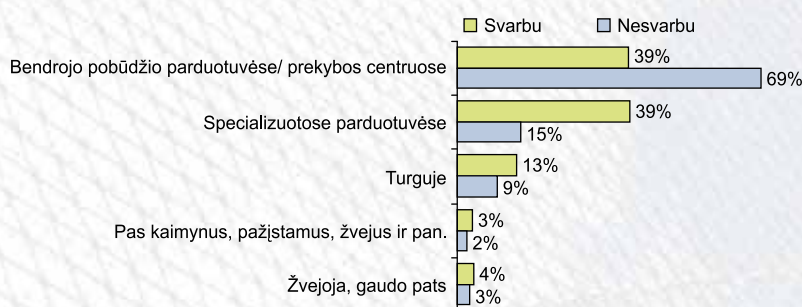
Beveik kas antras (46 proc.) Vokietijos gyventojas žuvininkystės produktų įsigyja bendrojo pobūdžio parduotuvėse, prekybos centruose. Specializuotose parduotuvėse šiuos produktus perka kas trečias (33 proc.) gyventojas, turguje – 12 proc. gyventojų, pas kaimynus, pažįstamus – 3 proc. Tik 4 proc. gyventojų teigia sau žuvų susižvejojantys patys.

Bendrojo pobūdžio parduotuvėse ir prekybos centruose žuvų ir kitų jūros gėrybių kiek dažniau nurodo įsigyjanti moterys bei mažiau išmanantieji apie žuvis ir jų rūšis (trūksta tokio pobūdžio informacijos). Specializuotose parduotuvėse šių produktų įsigyjantys dažniau nurodė vyrai bei labiau pasiturintys gyventojai.

Žuvininkystės produktų įsigijimo vieta priklauso ir nuo gyventojų nuostatų dėl įsigijimo vietų: šių produktų įsigijimo vietai didelę reikšmę teikianys asmenys gerokai dažniau žuvų ir jūros gėrybių įsigyja specializuotose parduotuvėse. Ir atvirkščiai, vartotojai, kurie žuvininkystės produktų įsigijimo vietai neįteikia reikšmės, gerokai dažniau žuvų ir jūros gėrybių įsigyja bendrojo pobūdžio parduotuvėse, prekybos centruose.

Vietos, kurioje įsigyjama žuvininkystės produktų, svarba

DE tikslinių grupių duomenys

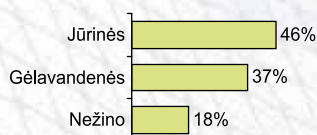
Jūrinės ar gėlavandenės žuvis

Lietuva

Tai, ar žuvis yra jūrinės ar gėlavandenės, didesnei daliai Lietuvos gyventojų yra labiau nesvarbu (52 proc.) nei svarbu (44 proc.). Kiek dažniau šis pasirinkimo kriterijus yra svarbus vyresnio amžiaus (vyresniems nei 51 m.) gyventojams, pensininkams, kaimų gyventojams. Moterims bei gyventojams iki 51 metų amžiaus šis žuvų pasirinkimo kriterijus kiek dažniau yra nesvarbus.

Jūrinės ar gėlavandenės žuvis vartojamos?

Apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000)

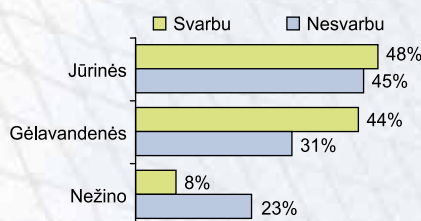

46 proc. Lietuvos gyventojų vartoja jūrines žuvis, 37 proc. gyventojų – gėlavandenės žuvis, 18 proc. gyventojų nežino, kokias žuvis jie vartoja. Jūrines žuvis vartojantys kiek dažniau nurodė nelietuvių tautybės Lietuvos gyventojai, Klaipėdos miesto ir apskrities gyventojai; gėlavandenės žuvis vartojantys kiek dažniau nurodė vyrai, gyventojai iki 35 metų amžiaus, Vilniaus, Utenos bei Marijampolės apskričių gyventojai. Vilniečiai dažniau nurodė nežinantys, kokias žuvis jie vartoja.

Gyventojai, kuriems jūrinių ar gėlavandenių žuvų pasirinkimo kriterijus yra svarbus, dažniau vartoja gėlavandenės žuvis; gyventojai, neteikiantys svarbos šiam kriterijui, dažniau nežino, kokias žuvis jie valgo.

Jūrinės ar gėlavandenės: nuostatos ir vartojimas

LT tikslinių grupių duomenys

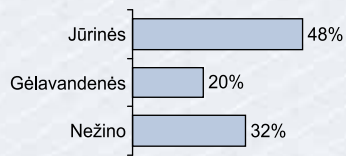

Vokietija

Tai, ar žuvis yra jūrinės ar gėlavandenės, didesnei daliai Vokietijos gyventojų yra labiau nesvarbu (56 proc.) nei svarbu (43 proc.). Kiek dažniau šis pasirinkimo kriterijus yra svarbus vyrams.

Jūrinės ar gėlavandenės žuvis vartojamos?

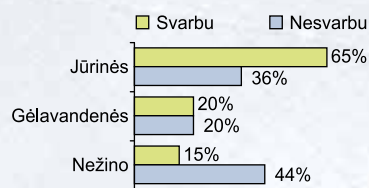
Apklaustų gyventojų duomenys (DE n = 1000)

48 proc. Vokietijos gyventojų nurodo vartojantys jūrines žuvis, gerokai mažiau (20 proc.) gyventojų – gėlavandenės, o kas trečias (32 proc.) gyventojas nežino, kokias žuvis vartoja. Jūrines žuvis vartojantieji kiek dažniau nurodė turintys aukštąjį išsimokslinimą, didmiesčių gyventojai. Miestelių ir kaimų gyventojai kiek dažniau minėjo vartojantys gėlavandenės žuvis.

Jūrinės ar gėlavandenės: nuostatos ir vartojimas

DE tikslinių grupių duomenys

Gyventojai, kuriems jūrinių ar gėlavandenių pasirinkimo kriterijus yra svarbus, gerokai dažniau nurodė vartojantys jūrines žuvis; o gyventojai, neteikiantys svarbos šiam kriterijui, dažniau nežino, kokias žuvis jie vartoja.

Žuvininkystės produktų nevartojimo priežastys ir vartojimo paskatos

Žuvininkystės produktų nevartojimo priežastys

Žuvų mažai vartojančių (kartą per mėnesį ar rečiau) arba visai nevartojančių gyventojų buvo pasiteirauta, kodėl jie nevartoja arba vartoja nedaug žuvų.

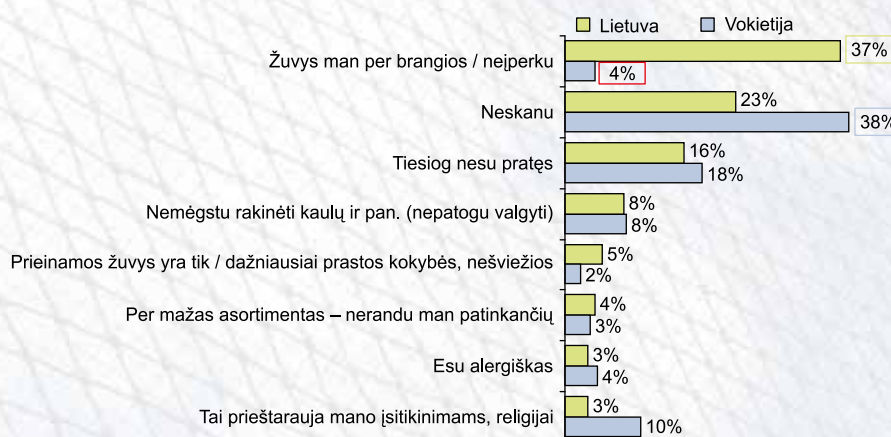
Lietuva

Dalis (37 proc.) žuvų mažai vartojančių arba visai nevartojančių Lietuvos gyventojų žuvų nevartojamą, vėlgi, pagrindė per didelę žuvų kainą arba lėšų stoka. 23 proc. nevartojančiųjų žuvų ji yra tiesiog neskani, o 16 proc. šių gyventojų nėra pratę vartoti žuvis ir jų patiekalus. 8 proc. žuvų valgyti nemėgsta dėl vartojimo nepatogumo (per daug kaulų). 9 proc. nevartojančiųjų nėra patenkinti žuvų pasiūlos kokybe ir asortimentu.

Keli Lietuvos gyventojai teigia turintys alergiją žuvisms, o keli teigia negalintys valgyti žuvų dėl asmeninių ar religinių įsitikinimų. Nurodant „kitas“ žuvų nevartojimo priežastis, buvo pateikti tokie atsakymai: „labiau mėgstu mėsą“ (6 gyventojai), „nepatinka žuvų kvapas“ ir „ilgas gaminimo procesas“ (po 5 gyventojus).

Žuvininkystės produktų nevartojimo priežastys

Gyventojų, valgančių žuvis kartą per mėnesį ar rečiau, ir nevalgančių duomenys (LT n = 194; DE n = 293)

Vokietija

Vokietijoje didelė dalis (74 proc.) žuvų nevartojančių ir vartojančių itin retai gyventojų nusiteikimą nevertoti šių produktų, vėlgi, pagrindė savo įpročiais arba įsitikinimais: 38 proc. žuvų nevalgo, nes jiems tiesiog neskani; 18 proc. nevertotojų nėra pratę vartoti žuvis ir patiekalus, paruoštus iš jų, o kas dešimtam žuvų vartoti neleidžia įsitikinimai arba religija; 8 proc. žuvų valgyti nemėgsta dėl vartojimo nepatogumo (per daug kaulų).

Keli gyventojai teigė turintys alergiją žuvisms, o keli – negalintys valgyti žuvų dėl ekonominių priežasčių ar ribotos pasiūlos. Nurodant „kitas“ žuvų nevartojimo priežastis, buvo pateikti tokie atsakymai: „paruošimas užima per daug laiko“ (9 gyventojai), „sveikatos priežastys“ (5 gyventojai).

Žuvininkystės produktų vartojimo paskatos

Tyrimo metu gyventojų taip pat buvo teiraujamasi, kas paskatintų juos apskritai valgyti ar valgyti daugiau žuvų ir jūros gėrybių. Gyventojai galėjo pasirinkti jiems tinkamiausias iš pasiūlyto sąrašo paskatas arba nurodyti savas.

Lietuva

Pagrindinis kriterijus, kuris riboja (jei riboja) gyventojų žuvininkystės produktų vartojimą, – aukštos kainos. Šis vartojimo aspektas aktualus beveik kas antram (47 proc.) Lietuvos gyventojui. Kiek dažniau

tokią nuomonę turi moterys, vyresni (51 m. ir vyresni) gyventojai, pensininkai, turintieji mažesnes ir vidutines pajamas. Šie gyventojai žuvų ir jūros gėrybių vartoja nedaug. Be to, šie gyventojai kiek dažniau nurodo jaučiantys informacijos apie žuvis ir jų ypatumus stoką.

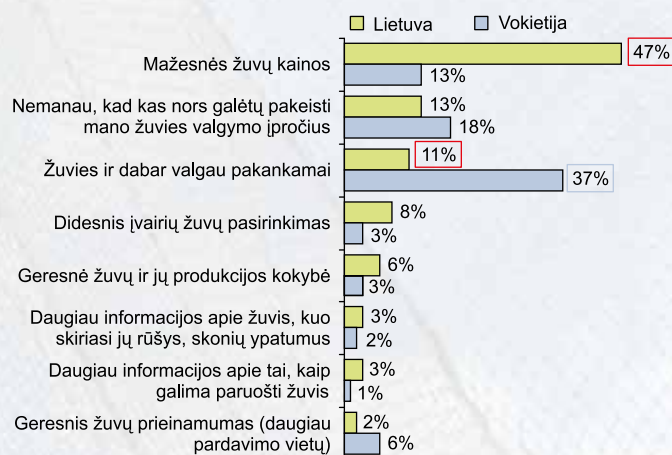
Ketvirtadalio (24 proc.) gyventojų žuvų vartojimo įpročiai, jų nuomone, nepakistų. Pusė šių gyventojų (13 proc.) mano, kad žuvų vartojimo įpročių tiesiog nepakeistų jokios priežastys, o kita panaši dalis gyventojų (11 proc.) teigia jau dabar žuvų valgantys pakankamai. Įpročių nepakeisiantys dažniau mano vyrai ir kaimo gyventojai. Tarp tokią nuomonę turinčių gyventojų kiek daugiau yra tokių, kurie žuvininkystės produktų nevartoja arba vartoja labai nedaug. Pakankamai šių produktų valgantys kiek dažniau nurodo vyrai, turintys savo verslą, didesnes pajamas. Šie gyventojai žuvų vartoja daug ir dažnai, o informacijos apie žuvis ir jų ypatumus jiems visiškai pakanka.

Kokybiniai žuvininkystės produkcijos pasirinkimo aspektai netenkina sąlyginai nedidelę dalį (16 proc.) mūsų šalies gyventojų: 8 proc. gyventojų pageidautų didesnio žuvų pasirinkimo, 6 proc. gyventojų norėtų, kad produkcijos kokybė būtų geresnė, o 2 proc. gyventojų trūksta žuvų pardavimo vietų. Didesnio produkcijos pasirinkimo kiek dažniau norėtų gyventojai, turintys aukštąjį išsilavinimą, dirbantys ir turintys didesnes pajamas asmenys. Geresnės kokybės žuvininkystės produkcijos kiek dažniau pasigenda moterys, 36–50 metų amžiaus gyventojai, turintys iki 16 metų amžiaus vaikų asmenys. Šie gyventojai žuvininkystės produkcijos paprastai vartoja nedaug.

6 proc. Lietuvos gyventojų nurodė, jog žuvininkystės produktų vartojimą paskatintų geresnis informuotumas: apie žuvis, jų rūšis, skonines savybes (3 proc.) arba jei jie turėtų daugiau informacijos apie žuvų paruošimo būdus (3 proc.).

Kas paskatintų valgyti žuvis, jūrų gėrybes ar valgyti jų daugiau?

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Vokietija

Maždaug pusės Vokietijos gyventojų žuvų vartojimo įpročiai, jų nuomone, ateityje nepakistų nepriklausomai nuo nieko. Jie arba ir taip valgo pakankamai daug žuvų (37 proc), arba jų žuvų valgymo įpročiai jau susiformavę (18 proc.). Pakankamai žuvininkystės produktų vartojantys kiek dažniau nurodo vyrai, vyresnio amžiaus (51 m. ir vyresni) gyventojai, turintieji didesnes pajamas. Šie gyventojai žuvų vartoja gana dažnai, jiems pakanka informacijos apie žuvis ir jų ypatumus. Kad įpročių nepakeistų, dažniau nurodo tie, kurie žuvininkystės produktų nevartoja arba vartoja labai nedaug. Tokie žmonės dažniau nurodo, jog stokoja informacijos apie žuvis, kitas jūros gėrybes.

Iš paskatų, kurios galėtų keisti vartojimą, galima skirti ekonominį veiksnį. Produkcijos kainoms yra jautri sąlyginai nedidelė Vokietijos gyventojų dalis (13 proc.). Kiek dažniau tokią nuomonę turi moterys, nedirbantys gyventojai ir tie, kurie žuvis ir jūros gėrybes vartoja vidutiniškai dažnai.

Akivaizdu, kad Vokietijos gyventojų žuvininkystės produktų vartojimo praktikos yra susiformavusios ir negalima išskirti veiksmingų išorinių veiksnių, kurie paskatintų juos keisti savo vartojimo įpročius.

Žuvininkystės produktų vartojimo praktikos

Žuvis ir jūros gėrybės gali būti vartojamos įvairiose situacijose; priklausomai nuo vartojimo progos gali skirtis vartojamų žuvų rūšis; šie produktai gali būti savarankiškai ruošiami namuose ar jais vaišinama svečiuose bei viešojo maitinimo įstaigose.

Žuvininkystės produktų vartojimo vietos ir progos

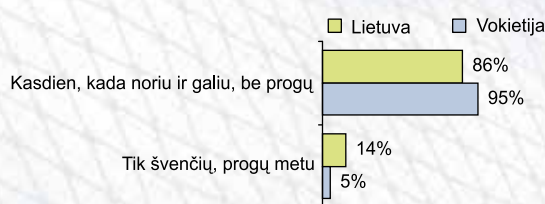
Absoliuti dauguma tiek Lietuvos (93 proc.), tiek Vokietijos (92 proc.) gyventojų teigia žuvis ir jūros gėrybes dažniausiai vartojantys namuose. Viešojo maitinimo įstaigose ir svečiuose žuvininkystės produktus dažniausiai vartoja po 2 proc. Lietuvos gyventojų, o 6 proc. Vokietijos gyventojų dažniausiai žuvis ar kitas jūros gėrybes ragauja viešojo maitinimo įstaigose.

Žuvis ir kitas jūros gėrybes kaip brangų maistą, vartojamą tik per šventes, nurodo 14 proc. Lietuvos ir tik 5 proc. Vokietijos gyventojų. Lietuvoje jų tarpe dažniau yra pensininkai, turintys mažiausias pajamas, žuvininkystės produktų vartojantys labai mažai arba visai nevartojantys, o Vokietijoje – dažniau jaunimas, turintys mažesnes pajamas gyventojai, žuvininkystės produktų vartojantys labai mažai arba visai nevartojantys.

Didžioji dauguma Vokietijos (95 proc.) ir Lietuvos (86 proc.) gyventojų žuvis ir jūros gėrybes vartoja kasdien, be ypatingų progų.

Žuvininkystės produktų vartojimo progos

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

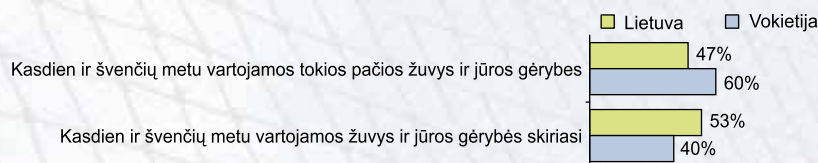

Gyventojų, vartojančių žuvis ir jūros gėrybes tiek kasdien, tiek per šventes, buvo teirujamasi, ar švenčių metu ir kasdienio vartojimo metu jie vartoja tas pačias žuvis, ar šventėms renkasi kurios nors kitos rūšies žuvis.

Kiek daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų (53 proc.) nurodo, kad šventėms jie renkasi kitokias žuvis nei kasdieniam vartojimui, tuo tarpu tokių Vokietijos gyventojų yra 40 proc. Net 60 proc. Vokietijos gyventojų nurodė, kad žuvų produktai ar jūros gėrybės, kurių jie vartoja kasdien, nesiskiria nuo to, ką jie valgo per šventes.

Ar skiriasi šventėms ir kasdieniam vartojimui pasirenkamų žuvų rūšis?

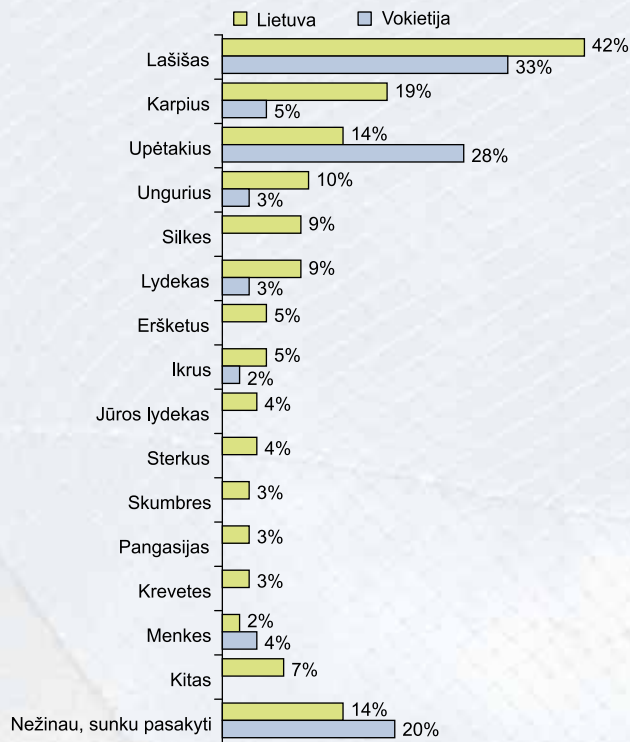
Gyventojų, žuvininkystės produktus vartojančių ir kasdien, ir per šventes, duomenys (LT n = 389; DE n = 166)

Lašišas didesnė dalis Lietuvos gyventojų (42 proc.) renkasi švenčių stalui. 19 proc. gyventojų, šventėms besirenkančių kitokias žuvis, per šventes valgo karpnius, 14 proc. gyventojų – upėtakius, 10 proc. – ungurius, po 9 proc. gyventojų – silkes ar lydekas.

Kurias žuvis ar jūros gėrybes gyventojai pasirenka per šventes?

Gyventojų, žuvininkystės produktus vartojančių ir kasdien, ir per šventes, ir vartojančių skirtingų rūšių žuvis, duomenys

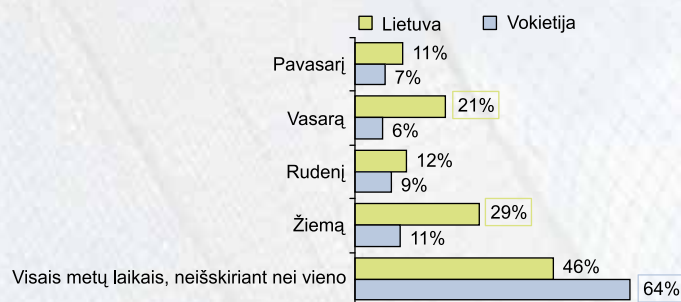

Vokietijos gyventojai, kurių kasdien ir švenčių metu vartojamos žuvis ar jūros gėrybės skiriasi, per šventes dažniau valgo įprastas vokiečiams žuvis – lašišas (33 proc.) ar upėtakius (28 proc.).

Vieno metų laiko, kuriuo gyventojai žuvų ar jūros gėrybių vartotų reikšmingai dažniau nei kitais metų laikais, ypač Vokietijos atžvilgiu, išskirti negalima. Daugiau nei pusės Vokietijos gyventojų (64 proc.) žuvininkystės produktų vartojimas nuo metų laikų nepriklauso, t. y. visais metų laikais šių produktų jie vartoja tolygiai vienodai.

Žuvininkystės produktų vartojimas metų laikais

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Lietuvos atžvilgiu darytinos šios išvados, kad (1) beveik kas antro gyventojų (46 proc.) žuvininkystės produktų vartojimas nuo metų laikų nepriklauso, t. y. visais metų laikais šių produktų vartoja tolygiai vienodai, ir kad (2) kiek didesnis žuvininkystės produktų vartojimas yra žiemą (29 proc.) arba vasarą (21 proc.).

Tolygus žuvų ar jūros gėrybių vartojimas Lietuvoje visais metų laikais kiek dažniau būdingas dažnai žuvininkystės produktus vartojantiems gyventojams, gyvenantiems šeimose, samdomiems darbuotojams.

Žuvininkystės produktų įvaizdis

Tiriant žuvų ir jūros gėrybių įvaizdį gyventojams buvo pateikti įvaizdiniai teiginiai apie šiuos produktus ir buvo prašoma įvertinti, kiek su šiais teiginiais jie sutinka ar nesutinka. Vertinimui buvo pateikti 5 įvaizdiniai teiginiai.

Apibendrinant gyventojų nuomonę galima teigti, kad žuvininkystės produktų įvaizdinis suvokimas yra teigiamas: žuvis ir jūros gėrybės suvokiamos kaip sveikas, neužterštas, be parazitų maistas, kurį didesnė dalis gyventojų gali sau leisti ne tik per šventes, bet ir kasdieniam vartojimui, ir nelaiko prabangos dalyku.

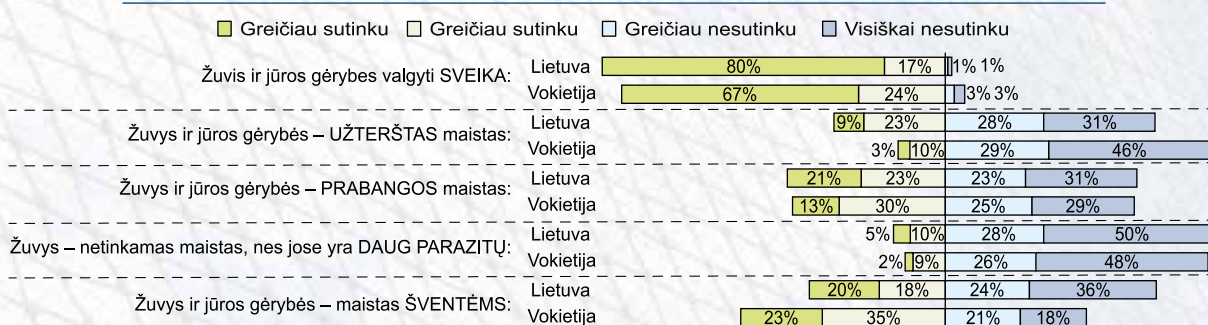
Detaliau apžvelgiant tyrimo rezultatus, galima konstatuoti, kad absoliuti dauguma apklaustų gyventojų (atitinkamai LT 97 proc. ir DE 91 proc.) mano, kad žuvis ir jūros gėrybės – sveikas maistas. Labai didelė dalis abiejų šalių gyventojų (LT 78 proc. ir DE 74 proc.) taip pat mano, kad žuvis – maistas, kuriame parazitų nėra (tik 15 proc. LT ir 11 proc. DE gyventojų nuomone, žuvyse yra parazitų).

Kiek ryškesnis skirtumas tarp Lietuvos ir Vokietijos gyventojų, manančių, kad žuvis – užterštas maistas. 32 proc. Lietuvos gyventojų mano, kad žuvis – užterštas maistas, tuo tarpu Vokietijoje tokių yra vos 13 proc. Vis dėlto didesnės dalys abiejų tyrimo šalių (atitinkamai LT 59 proc. ir DE 75 proc.) gyventojų nemano, kad žuvis – užterštas maistas.

Turint omenyje tai, kad žuvų ir jūros gėrybių kaina – vienas iš svarbiausių šios produkcijos pasirinkimo kriterijų Lietuvoje, suprantama, kad sąlyginai nemaža dalis gyventojų sutinka su tuo, kad žuvis ir jūros gėrybės yra prabanga (44 proc.) arba maistas šventėms (38 proc.).

Įvaizdinių savybių apie žuvis ir jūros gėrybes vertinimas

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Įdomu tai, kad kiek daugiau nei pusė (kaip parodė apklausa, santykinai kainoms nejautrių) Vokietijos gyventojų sutinka su tuo, kad žuvis ir jūros gėrybės yra maistas šventėms (58 proc.). Su tuo, kad žuvininkystės produktai yra prabangos dalykas, sutinka šiek tiek mažiau nei pusė gyventojų (43 proc.) ir šis rodiklis yra labai panašus į Lietuvos gyventojų pasirinkimą.

Analizuojant įvaizdinių savybių apie žuvis ir jūros gėrybes vertinimą pagal socialines ir demografines gyventojų charakteristikas, išryškėjo tokios apibendrintos tendencijos:

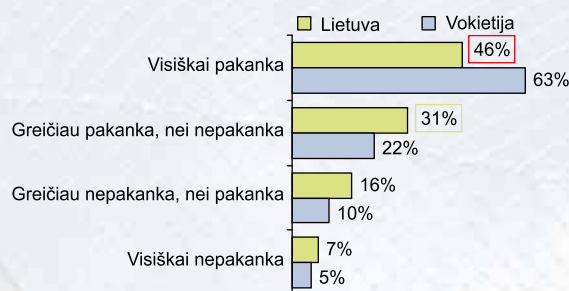
- kiek dažniau Lietuvoje geresnį žuvininkystės produktų įvaizdį turi vyrai, jaunesni (iki 35 m.) respondentai, lietuvių tautybės Lietuvos gyventojai, dirbantys ir turintys didesnes pajamas gyventojai;
- Vilniaus ir Klaipėdos miestų gyventojai kiek dažniau linkę manyti, kad žuvis ir jūros gėrybės nėra prabangos dalykas;
- kiek dažniau Lietuvoje prastesnį žuvininkystės produktų įvaizdį turi moterys, vyresnio amžiaus (vyresni nei 51 m.) gyventojai, pensininkai, nelietuvių tautybės Lietuvos gyventojai, turintys mažesnes pajamas, kaimo gyventojai. Šie gyventojai kiek dažniau žuvų ir jūros produktų vartoja mažiau arba visai nevartoja;
- kiek dažniau Vokietijoje geresnį žuvininkystės produktų įvaizdį turi moterys, vidutinio amžiaus (36–50 m.) gyventojai, gaunantys didesnes pajamas;
- kiek dažniau Vokietijoje prastesnį žuvų ir jūros gėrybių įvaizdį turi gyventojai, kurie šių produktų beveik arba visai nevartoja.

Informacijos apie žuvininkystės produktus pakankamumas

Informacijos apie žuvis, jūros gėrybes, jų rūšis ir skonines savybes didesnė dalis (77 proc.) Lietuvos gyventojų nestokoja: beveik kas antram (46 proc.) gyventojui tokio pobūdžio informacijos visiškai pakanka, o kas trečiam (31 proc.) – greičiau pakanka, nei nepakanka. Informacijos apie žuvis, jūros gėrybes, jų rūšis ir skonines savybes stoką nurodo 23 proc. gyventojų – dažniau vyresnio amžiaus (vyresni nei 51 m.) žmonės, pensininkai.

Informacijos apie žuvininkystės produktus pakankamumas

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Informacijos apie žuvis ir jūros gėrybes, jų rūšis bei skonines savybes stokos taip pat nejaučia ir dauguma (85 proc.) Vokietijos gyventojų: daugiau nei pusei šios šalies gyventojų (63 proc.) tokio pobūdžio informacijos visiškai pakanka, o beveik kas penktam (22 proc.) – greičiau pakanka, nei nepakanka. Informacijos apie žuvis, jūros gėrybes, jų rūšis ir skonines savybes pasigenda tik 15 proc. Vokietijos gyventojų – dažniau moterys, jaunimas (jaunesni nei 35 m.), mažų gyvenviečių gyventojai ir tie asmenys, kurie žuvininkystės produktų beveik arba visai nevartoja.

Informacijos apie žuvininkystės produktus šaltiniai

Lietuvoje būtų galima skirti kelis informacijos apie žuvis ir jų savybes šaltinius: (1) specializuotos skiltys ar rubrikos spaudoje (laikraščiuose, žurnaluose), televizijoje (informacinėse laidose), internete (41 proc.); (2) iš asmeninės ar artimosios patirties ateinanti informacija (žodinė komunikacija) (24 proc.); (3) kulinarinės knygos (13 proc.).

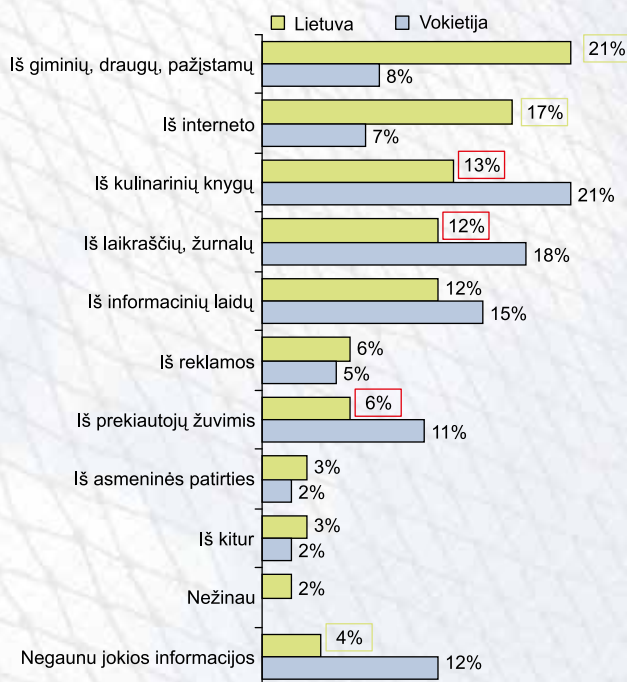
6 proc. mūsų šalies gyventojų nurodo informacijos apie žuvis ir jų savybes gaunantys iš reklamos; tiek pat gyventojų teigia, kad jiems tokios informacijos suteikia prekyautojai žuvimis. Nurodydami „kitus“ informacijos apie žuvis ir jūros gėrybes šaltinius, gyventojai pateikia tokius atsakymus: „iš mokslų“ (8 gyventojai), „iš informacijos ant žuvų pakuočių“ (11 gyventojų), „iš darbo specifikos“ (7 gyventojai), „iš radijo laidų“ (2 gyventojai).

Vokietijoje galima skirti šiuos du pagrindinius informacijos apie žuvis ir jų savybes šaltinius: (1) specializuotos skiltys ar rubrikos spaudoje (laikraščiuose, žurnaluose), televizijoje (informacinėse laidose), internete (40 proc.) ir (2) kulinarinės knygos (21 proc.).

11 proc. Vokietijos gyventojų nurodo informacijos apie žuvis, jūros gėrybes ir jų ypatybes gaunantys iš prekyautojų žuvimis, beveik tokia pat gyventojų dalis (10 proc.) tokių žinių įgyja iš artimosios aplinkos ar asmeninės patirties. 5 proc. gyventojų nurodo informacijos apie žuvis ir jų savybes gaunantys iš reklamos.

Pagrindiniai informacijos apie žuvininkystės produktus šaltiniai

Visų apklaustų gyventojų duomenys (LT n = 1000; DE n = 1000)

Tik 4 proc. Lietuvos gyventojų teigia tokios informacijos šaltinių neturintys, Vokietijoje šis rodiklis yra triskart aukštesnis ir siekia 12 proc.

Apžvelgiant pagrindinius informacijos apie žuvininkystės produktus šaltinius pagal gyventojų socialines ir demografines charakteristikas, nustatyta, kad:

- vyresnio amžiaus (vyresni nei 51 m.) Lietuvos gyventojai, turintys vidutines ar mažesnes pajamas, dažniau informacijos apie žuvis ir jų produktus gauna iš specializuotų skilčių ar rubrikų spaudoje, laidose, iš reklamų ar prekyautojų žuvimis;

- Lietuvos gyventojai iki 50 metų amžiaus informacijos apie žuvis ir jų savybes dažniau pasisemia iš interneto bei draugų ar pažįstamų bendraudami tiesiogiai;
- tai, kad jokios informacijos apie šiuos produktus negauna, kiek dažniau Lietuvoje nurodo vyrai, pensininkai.
- Vokietijoje jauni gyventojai (jaunesni nei 35 m.), turintys vidutines pajamas dažniau informacijos apie žuvininkystės produktus gauna iš specializuotų skilčių ar rubrikų spaudoje, laidose, iš interneto;
- vieniši, neturintys vaikų ir retai ar iš viso nevartojantys žuvininkystės produktų Vokietijoje apie žuvis ir jų savybes dažniau sužino iš draugų ar pažįstamų bendraudami tiesiogiai;
- kulinarines knygas kaip informacijos apie žuvis šaltinį kiek dažniau nurodė Vokietijos moterys, asmenys turintys šeimas ir vaikų, bei gyvenantieji mažesnėse gyvenvietėse;
- Vokietijoje jokios informacijos apie žuvininkystės produktus negauną dažniau teigia vyrai ir neturintieji darbo.

Apibendrinimas

Apklausų metu surinkta gausi informacija, kurią verslininkai, mokslininkai ir kiti suinteresuoti asmenys galės panaudoti efektyvesnei žuvininkystės sektoriaus plėtrai. Nagrinėjant apklausos rezultatus, išryškėjo keletas svarbių aspektų, į kuriuos atkreiptinas didesnis dėmesys.

Žuvininkystės produktų vartojimas Lietuvoje didesnis nei Vokietijoje: beveik visi Lietuvos gyventojai valgo žuvis (97 proc.), kas antras – vėžiagyvius ar ikrus (atitinkamai 52 ir 50 proc.). Tuo tarpu Vokietijoje ikrus valgo tik kas dešimtas gyventojas (11 proc.), vėžiagyvius – kiek daugiau nei kas trečias (38 proc.), o žuvis vartoja 80 proc. Vokietijos gyventojų.

Žuvininkystės produktų vartojimo dažnumas Lietuvoje ir Vokietijoje beveik nesiskiria. Žiūrint į atskiras grupes, vėžiagyvių vartojimo intensyvumas Lietuvoje ir Vokietijoje nesiskiria, o ikrus dažniau valgo Lietuvoje. Tikėtina, kad šio reiškimo viena iš priežasčių yra tai, kad net 15 proc. Lietuvos gyventojų, o tai sudaro apie 0,5 mln. žmonių, žuvų susigauna patys. Galbūt ne visada leidžiamais būdais ir tinkamu laiku. Dažnai žuvis gaudomos neršto metu (pvz., stintos, seliavos) arba prieš jį (šlakiai, lašišos, upėtakiai, menkės, silkės, lydekos), o ikrai kaip mėgstamas produktas yra paruošiami ir suvartojami.

Lietuvių namų ūkiai žuvininkystės produktų per mėnesį suvartoja daugiau nei vokiečių: vidutiniškai per mėnesį lietuvių namų ūkis suvartoja 2,4 kg žuvininkystės produktų, vokiečių – 1,8 kg. Atitinkamai lietuviai daugiau žuvininkystės produktų per mėnesį suvartoja ir asmeniškai: lietuvis per mėnesį suvartoja 1,6 kg žuvininkystės produktų, vokietis – 1,3 kg.

Lyginant su Vokietijos gyventojais, lietuviai daugiau laikas nuo laiko vartoja gyvų (42 proc.), šaldytų (59 proc.) arba apdorotų žuvų (53 proc.), tačiau kiek rečiau vartoja šviežių atvėsintų žuvų (40 proc.) bei vėžiagyvių (13 proc.). Dažniausiai lietuviai labiau nei vokiečiai linkę rinktis gyvas arba apdorotas žuvis, rečiau – šviežias atvėsintas žuvis. Lietuvoje ir Vokietijoje itin skiriasi gyvų žuvų vartojimas. Pagrindinės gyvų žuvų vartojimo priežastys mūsų krašte matyt yra tai, kad Lietuvos pardavimo vietose gyvi karpiai, lydekos, upėtakiai, eršketai ar kitos žuvis kainuoja ženkliai mažiau nei skrostos šviežios ar atvėsintos tos pačios rūšies žuvis, o mūsų gyventojai yra jautrūs kainai. Vokietijos gyventojai nėra tiek jautrūs kainai, todėl renkasi labiau išdorotas žuvis. Be to, Vokietijoje gyvūnų gerovės samprata turi gilesnes šaknis, todėl gyvų žuvų pirkimas jiems greičiausiai nėra toks priimtinas.

Apklausa rodo, kad Lietuvos gyventojams labiausiai trūksta didesnio gyvų (26 proc.) ir šviežių atvėsintų (22 proc.) žuvų; vokiečiams – ikrų (16 proc.) ir šviežių atvėsintų žuvų (13 proc.) pasirinkimo. Esant vienodoms kainoms ir įsigijimo galimybėms, lietuviai visokių žuvų vartotų daugiau, tačiau labiausiai norėtų gyvų (35 proc.) ir šviežių atvėsintų (36 proc.), vokiečiai – šviežių atvėsintų žuvų (23 proc.). Vokiečiai dažniau nurodo ir tai, kad jų vartojimas tokiu atveju nesikeistų (31 proc.). Pagrindinėmis žuvimis lietuviai dažniau renkasi karpius (19 proc.) ir lašišas (16 proc.), vokiečiai – lašišas (42 proc.) ir upėtakius (21 proc.).

Lietuviai kiek dažniau nurodo, kad jiems nepakanka lašišų, ungurių ir upėtakių pasirinkimo (atitinkamai po 14 proc. ir 11 proc.), o didžiąjai daliai vokiečių (73 proc.) šis klausimas apskritai nesuprantamas. Esant vienodai kainai ir įsigijimo galimybėms, lietuviai daugiau vartotų beveik visų rūšių žuvų (ypač lašišų, 31 proc.), vokiečiai dažniau nurodo, kad jų vartojimas nesikeistų (44 proc.).

Jeigu pasirinkimas būtų tik iš dviejų rūšių (eršketų ir ungurių), dvigubai didesnė dalis lietuvių rinktųsi ungurius (53 proc.), o ne eršketus (28 proc.), vokiečiai rinkdamiesi pasidalytų pusiau. Renkantis tarp upėtakių ir sterkių, dvigubai didesnė dalis lietuvių pirmenybę atiduotų upėtakiams (55 proc.), o ne sterkiams (24 proc.). Panašus būtų ir vokiečių pasirinkimas. Rezultatai rodo, kad Lietuvos vartotojai nėra linkę vartoti eršketus, o žuvų augintojams, plečiant auginamų žuvų asortimentą, galima būtų patarti auginti upėtakius, sterkus bei ungurius. Tačiau prieš priimanč sprendimą, reikėtų atsižvelgti į šių žuvų auginimo sąlygas, sąnaudas bei įvertinti rinkos perspektyvas.

Renkantis žuvininkystės produktus svarbiausi pasirinkimo kriterijai lietuviams būtų kaina (89 proc.), produkcijos ekologiškumas (84 proc.) ir žuvų rūšis (79 proc.); mažiausiai svarbu tai, ar žuvis yra jūrinė ar gėlavandenė (44 proc.), ir tai, kaip jos yra pateikiamos ar įpakuotos (57 proc.). Vokiečiai rinkdamiesi šiuos produktus dažniau atsižvelgia į žuvų rūšį (80 proc.); vietą, kurioje išsigyjama, (76 proc.) bei produktų apdorojimo būdą (72 proc.). Mažiausiai vokiečių pasirinkimą, renkantis žuvininkystės produktus, lemia produkcijos ekologiškumas (40 proc.); tai, ar produkcija jūrinė ar gėlavandenė (43 proc.) ir žuvų mėsos spalva (49 proc.).

Lyginant su vokiečiais, lietuviai yra gerokai jautresni kainai, labiau atsižvelgia į ekologiškumą, žuvų mėsos spalvą. Vokiečiams vienas iš svarbesnių kriterijų yra vieta, kurioje produkcija yra išsigyjama. Deja, atidžiau panagrinėjus Lietuvos gyventojų apklausos rezultatus, galima teigti, kad Lietuvos gyventojai greičiausiai tik vaikosi „ekologiškumo mados“. Juk pagal galiojančius teisės aktus ekologiškomis gali būti pripažintos tik akvakultūroje išaugintos žuvis. Tai žinodami vartotojai turėtų nurodyti dažniau pasirenkantys išaugintas žuvis. Tačiau apklausoje absoliuti dauguma Lietuvos gyventojų nurodo priešingai – dažniau vartojantys natūraliai augusias ir sugautas (62 proc.) nei išaugintas (14 proc.) žuvis. Galima įtarti, kad mūsų žmonės nelabai supranta apie ekologiškus produktus, jų gamybą, itin trūksta informacijos apie ekologiškus žuvininkystės produktus, kaip jie turėtų būti ženklinami arba kokia informacija turėtų būti pateikiama prekybos vietose. Taip pat galima įtarti, kad ekologinio produkto apibrėžimas yra dažnai painiojamas su kitomis sąvokomis. Iš to reikia daryti išvadą, kad žmonės (bent jau Lietuvoje) paprasčiausiai nežino, kas yra ekologiška produkcija ir dėl to apklausoje figūruojančias ekologiškumo reikmes apibūdinančius skaičius reikia vertinti kritiškai.

Apklausų rezultatai rodo, kad lietuviai žuvis labiausiai mėgsta gyvas (32 proc.), skrostas, nuskustas (31 proc.) arba filė (31 proc.), vokiečiai – filė (60 proc.). Labiausiai skiriasi lietuvių ir vokiečių prielankumas gyvoms žuvis, filė, pjaustytiems gabaliukais žuvis, konservams: vokiečiai labiau mėgsta filė, rūkytas, gabaliukais ar konservuose pateikiamas žuvis, lietuviai – gyvas žuvis. Kalbant apie ungurių pasirinkimą, labiausiai abiejose šalyse mėgstami unguriai – rūkyti.

Tiek lietuviai, tiek vokiečiai pirmenybę teikia natūraliai augusioms ir sugautoms, o ne išaugintoms žuvis. Lietuvių ši nuostata ryškesnė nei vokiečių (atitinkamai 62 ir 50 proc.). Įvertinus tai, kad daugiausiai Lietuvos gyventojų laikas nuo laiko vartoja karpius (išaugintos žuvis), lašišas (daugiausia išaugintos žuvis) ir lydekas (dalis jų – išaugintos žuvis); pakankamai plačiai vartojami ir ešeriai, upėtakiai (išaugintos žuvis), menkės, pangasijos (išaugintos žuvis) ir kt., – pagal šiuos duomenis respondentai aiškiai pirmenybę atiduoda išaugintų žuvų kategorijai. Tačiau apklausoje dauguma Lietuvos gyventojų nurodo, kad jų krepšelyje išaugintos žuvis sudaro tik 14 proc. Priešpastačius šiuos abu apklausos rodiklius galima spręsti, jog mūsų krašto žmonės paprasčiausiai nežino, kurios jų vartojamos žuvis yra „išaugintos“, o kurios natūraliomis sąlygomis išaugusios ir kurios „sugautos“ žuvis. Panaši situacija vyrauja ir Vokietijoje.

Didžioji dalis „žinančių“ lietuvių nurodo, kad vartoja „vietines“ žuvis ar jūros gėrybes (lietuviškos ar Baltijos jūros kilmės). Didesnė dalis vokiečių mano vartojantys „europietišką“ produkciją, vokišką arba Šiaurės Europos regiono. Produkcijos kilmės šalies dažniau nežino lietuviai. Lietuviškos kilmės produktus nurodė vartoję tik 2 proc. Vokietijos gyventojų, trims ketvirtadaliams jų lietuviški produktai patiko.

Nepaisant tokios menkos pažinties su Lietuvos produkcija, beveik kas trečias Vokietijos gyventojas (31 proc.) pirktų lietuvišką produkciją, o dar 13 proc. teigia, kad jų pasirinkimas priklausytų nuo kainos ir kokybės santykio, pateikimo bei išsigijimo patogumo.

Lietuviai dažniausiai žuvis ar jūros gėrybes išsigyja prekybos centruose, parduotuvėse (56 proc.), vokiečiai – prekybos centruose (46 proc.) ir specializuotose parduotuvėse (33 proc.). Lietuviai dažniau nurodo žuvų susigaunantys patys (tokių yra net 15 proc.).

Didesnė dalis žuvų nevartojančių lietuvių (37 proc.) nurodo, kad jie šių produktų neįperka, o didesnei daliai vokiečių (38 proc.) žuvis yra tiesiog neskanios. Didesnį žuvų ir jūros gėrybių vartojimą Lietuvoje padidintų sumažintos produkcijos kainos. Vokiečiai dažniau nurodo, kad ir dabar žuvų jie valgo pakankamai (37 proc.) ir nemano, kad kas nors galėtų pakeisti jų valgymo įpročius (18 proc.).

Didesnė dalis tiek vokiečių (95 proc.), tiek lietuvių (86 proc.) žuvis ir jūros gėrybes vartoja kai tik nori. Kiek daugiau nei kas dešimtas lietuvis (14 proc.) žuvis ar jūros gėrybes gali sau leisti vartoti tik švenčių ar progų metu. Vokiečiai dažniau nurodo, kad žuvis ar jūros gėrybes valgo nepriklausomai nuo metų laiko, o didesnė dalis lietuvių nurodo, kad žuvis dažniau vartoja vasarą arba žiemą.

Tarp lietuvių yra daugiau tokių vartotojų, kurių žuvininkystės produktų pasirinkimas švenčių metu skiriasi. Šventėms didesnė dalis lietuvių prioritetą teikia lašišoms (42 proc.), vokiečių – lašišoms (33 proc.) ir upėtakiams (28 proc.). Lyginant su vokiečiais, lietuviai šventėms dažniau renkasi karpius, silkes, ungurius ir kitas žuvis, vokiečiai – upėtakius.

Iš esmės tiek lietuvių, tiek vokiečių nuomonė apie žuvininkystės produktų vartojimą yra labai pozityvi (valgyti sveika, švarus, be parazitų maistas). Ir nors daugiau nei pusė tiek Lietuvos, tiek Vokietijos gyventojų (po 54 proc.) žuvų ir jūros gėrybių nelaiko prabangos maistu, gerokai daugiau vokiečių (58 proc.) mano, kad šis maistas yra labiau tinkamas šventėms.

Lietuviai informaciją apie žuvininkystės produktus dažniau nurodo gaunantys iš artimosios aplinkos (21 proc.), interneto (17 proc.), vokiečiai – iš kulinarinių knygų (21 proc.), spaudos (18 proc.) ir informacinių TV laidų (15 proc.). Daugumai tiek Lietuvos, tiek Vokietijos gyventojų informacijos apie žuvis ir jūros gėrybes (jų rūšis, paruošimo būdą ir pan.) pakanka. Vokietijoje prisotinimas šia informacija yra kiek didesnis nei Lietuvoje: pagal apklausas informacijos pakanka didžiajai daliai ir Vokietijos (85 proc.) ir Lietuvos (77 proc.) gyventojų. Informacijos stygių jaučia tik 23 proc. mūsų šalies gyventojų. Tačiau toks aukšto lygio gyventojų informuotumas yra abejotinas: kaip jau minėta, iš apklausų rezultatų galima spręsti, kad žmonės (bent jau Lietuvoje) paprasčiausiai nežino, kokias žuvis vartoja – natūraliomis sąlygomis auginamas ir sugautas ar dirbtinai išaugintas, be to, pasirenka ekologiškumo kriterijų nelabai suprasdami jo esmės ir pan.

Taigi, atsižvelgiant į apklausų rezultatus, taip pat Europos Sąjungos institucijų rekomendacijas skirti daugiau dėmesio visuomenės informavimo iniciatyvoms, ateityje būtina skatinti ir remti veiksmus, susijusius su žuvininkystės produktų populiarinimu bei gyventojų švietimu.

Literatūra

1. EUROPOS KOMISIJA, 2011. Bendros žuvininkystės politikos reforma. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Briuselis, 2011-07-13 KOM (2011) 417 galutinis. Prieiga: <http://eur-lex.europa.eu/lexuriserv/lexuriserv.do?Uri=COM:2011:0417:FIN:LT:PDF>
2. TARYBOS reglamentas (EB) Nr. 104/2000, dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo. Briuselis, 1999 m. gruodžio 17 d.
3. UNITED NATIONS, FOOD & AGRICULTURE ORGANIZATION, 2011. FAO Yearbook 2009. Fishery and Aquaculture Statistics Aquaculture production. Prieiga: [<http://www.fao.org/docrep/015/ba0058t/ba0058t.pdf>]
4. UNITED NATIONS, FOOD & AGRICULTURE ORGANIZATION, FISHERIES AND AQUACULTURE DEPARTMENT, 2010. The State of Fisheries & Aquaculture. Prieiga: [<http://www.fao.org/docrep/013/i1820e/i1820e.pdf>]

Summary

In the European Commission's opinion, better collection and dissemination of information with the help of market research will improve the understanding of needs of fisheries' products markets and consumers. In Lithuania, marketing of fishery products has not reached a sufficient level and lacks a system promotion system for consumption of fishery products. Obviously, in order to find new markets and expand the current markets for fishery production in Lithuania and the neighbouring countries or even further will require surveys of market participants, which will serve as basis for promotion campaigns. Furthermore, the European Commission has been for a certain period of time encouraging member-states to support active initiatives of provision of information to the public undertaken by representatives of the aquaculture sector, first of all using the opportunities provided by the European Fisheries Fund for the purpose.

The Society for Sustainable Development, as a representative of interests of entities in the fisheries sector, including companies and farmers breeding various species of fish, and in response to the call from the European Commission, drafted and implemented a project Promotional Campaigns of Fishery and Aquaculture Products (Stage 1) No 3KOL-0-09-3 under the field of activities Promotional Campaigns of Fishery and Aquaculture Products of the measure Collective Actions under the Priority Axis 3: Measures of Common Interest of the 2007-2013 Programme of Actions of the Lithuanian Fisheries Sector. The project is financed from the European Fisheries Fund and the state budget of the Republic of Lithuania. A research on consumption of fishery products among Lithuanian and German residents was carried out in the framework of the project.

The research, which included surveys of Lithuanian and German residents, examines the problems that are important to the whole fisheries sector of Lithuania and the evolution of surveys thereof. The surveys produced data about habits of Lithuanian and German residents in connection to consumption of fishery products and their priorities, i.e., the position of fishery products in people's food rations, the average monthly amount of fishery products consumed by households, the types of fishery products consumed in general and most frequently, the occasions for eating fishery products, the main selection criteria of fishery products, lacking fishery products, the reasons behind non-consumption or insufficient consumption of fishery products, factors that would encourage better consumption of fishery products and the image of those products among the population. The data and interpretation thereof are expected to satisfy the growing demand for high-quality fish and seafood.

Analysis of survey results highlighted a few important aspects that require extensive attention.

Consumption of fishery products in Lithuania is bigger than that in Germany – nearly all residents of Lithuania eat fish (97 %), while every second eats crustaceans (52 %) or caviar (50 %). Meanwhile, caviar is a delicacy enjoyed by merely a tenth of the German population (11 %), somewhat more than a third (38 %) eat crustaceans and 80 % eat fish. The frequency of consumption of fisheries products in Lithuania and Germany is almost the same.

The average monthly amount of fishery products eaten by households in Lithuania is bigger than the German – Lithuanian household eats 2.4 kg of fishery products, as compared with 1.8 kg eaten by household in Germany. Respectively, Lithuanians eat more fishery products per person – the amount is 1.6 kg of fishery products per person per month in Lithuania, as compared to 1.3 kg in Germany.

As compared to German residents, Lithuanian eat more live, frozen or processed fish, however, consume less fresh chilled fish and crustaceans. In most cases, Lithuanians tend to opt for live or processed fish in more cases than Germans do, while Germans more often buy fresh chilled fish (38 %). The consumption of live fish is very different in Lithuania and Germany. The main reasons behind consumption of live fish in Lithuania lie in the fact that prices for live carp, pike, trout, sturgeon and other fish is considerably lower than the prices for the same types of dissected fresh chilled fish, and the population is extremely price-sensitive. Furthermore, the concept of animal welfare has deeper roots in Germany, where buying of live fish is rather not such acceptable.

Surveys show that Lithuanian residents mostly note the lack of a broader choice of live (26 %) and fresh chilled (22 %) fish, while Germans would prefer a broader selection of caviar (16 %) and fresh chilled fish (13 %). Given equal price and acquisition potential, Lithuanians would consume more fish

but would still mostly want live (35 %) and fresh chilled (36 %) fish, while Germans would pick fresh chilled fish (23 %). More answers were received from German respondents that they would not change their fish eating habits (31 %). The main fish picked by Lithuanians is carp (19 %) and salmon (16 %), while German preferences include salmon (42 %) and trout (21 %).

Lithuanians indicated somewhat more frequently they were not satisfied with the available selection of salmon, eel and trout, while the majority of Germans (73 %) could not understand the question at all. Given equal prices and purchasing potential, Lithuanians would consume more fish of nearly all species (particularly salmon; 31 %), whereas Germans said in more instances their consumption habits would not change (44 %).

Should the choice be between merely two types of fish (sturgeon and eel), the double number of Lithuanians would opt for eel (53 %) rather than sturgeon (28 %), while Germans would split in half. If the choice were between trout and pikeperch, twice the number of Lithuanians would choose trout (55 %) rather than pikeperch (24 %). The choice in Germany would be about the same. According to the results, Lithuanian consumers do not tend to eat sturgeon, while fish breeders could be advised to grow trout, pikeperch and eel. However, before making a decision, they should consider the costs and market perspectives.

For Lithuanians, the main selection criteria in the choice of fishery products include price (89 %), organic qualities (84 %) and fish species (79 %), while the least significant criteria are sea or freshwater fish (44 %) and the type of packaging (57 %). When choosing fishery products, Germans pay more attention to the fish species (80 %); the place of purchase (76 %) and type of processing (72 %). The Germans' choice is least influenced by organic qualities (40 %), sea or freshwater types (43 %) and the colour of fish meat (49 %). As compared to German consumers, Lithuanians are far more sensitive to prices, more considerate of organic qualities and the colour of fish meat. For Germans, the place of purchase of fishery products is among the most important criteria.

Unfortunately, a more detailed examination of the results of the survey of Lithuanian residents suggests that Lithuanians are probably only following the "organic fashion". Under the existing legal acts, only fish that has been grown in aquaculture can be labelled as organic. With this knowledge, consumers should indicate more frequently they choose farmed fish. However, absolute majority of Lithuanian respondents gave the opposite answer in the survey – 62 % said they preferred caught fish, while 14 % said they opted for farmed fish. A presumption may be made that people in Lithuania do not have a correct understanding of organic products, production of such commodities and, in particular, lack information on organic fishery products, labelling and the information made available in sales locations. Another suspicion is that definitions of organic products are often confused with other concepts. This leads to a conclusion that people (at least in Lithuania) simply do not know what organic production is, consequently, the figures in the survey describing needs of organic production should be viewed critically.

According to the results, Lithuanians most favour live (32 %), dissected (31 %) fish or fillet (31 %), while fillet is the top preference among Germans (60 %). The biggest differences are observed between Lithuanian and German preferences of live fish, fillet, cut fish and canned fish: Germans prefer fillet, smoked, cut or canned fish, while Lithuanians like live fish the most. Eel is the most preferred in smoked form in both countries.

Both Lithuanians and Germans prefer caught fish to farmed fish. The attitude is better expressed among Lithuanians than among Germans. In the light that most Lithuanian residents eat carp (farmed fish), salmon (mainly farmed fish) and pike (in part farmed fish) from time to time, in addition to rather broad consumption of perch and trout (farmed fish), cod, pangasia (farmed fish), etc., a conclusion can be made that respondents clearly prefer the category of farmed fish. However, most Lithuanian respondents said in another chapter of the survey that farmed fish accounts for merely 14 % in their baskets. Comparison of the data implies that people in Lithuania simply do not know, which of the fish has been farmed and which comes from a natural environment and was caught. The situation is similar in Germany.

The majority of "aware" Lithuanians indicated they consume local fish or seafood (originating in Lithuania or the Baltic Sea). The greater part of Germans thinks they eat European production, coming from Germany or Northern Europe. Lithuanians could not specify the origin of country in more cases.

Merely 2 % of German respondents said they had eaten products of Lithuanian origin, including 75 % who liked the Lithuanian production. Regardless of the poor knowledge of Lithuanian production, nearly a third of German respondents (31 %) said they would buy Lithuanian fishery production, and another 13 % said their choice would depend on the ratio between price and quality, convenience of presentation and availability.

In most cases, Lithuanians buy fish and seafood in supermarkets and shops (56 %), while Germans shop for fish in supermarkets (46 %) and specialized shops (33 %). The share of Lithuanians catching fish themselves (15 %) is higher than that among Germans (4 %).

The greater share of Lithuanians who don't eat fish say they cannot afford it (37 %), while the bulk of Germans say they don't like the taste of fish (38 %). Higher consumption levels of fish and seafood in Lithuania would be spurred by lower prices. Meanwhile, German respondents said they were already eating enough fish (37 %) and do not think anything could alter their fish eating habits (18 %).

The majority of Germans (95 %) and Lithuanians (86 %) eat fish and seafood whenever they want to. Germans said they ate fish or seafood in all year round, while the bulk of Lithuanians said fish was more frequently on their tables in summer or in winter. 14 % of Lithuanians can afford fish or seafood on holidays and special occasions only.

Among Lithuanians, more than half of consumers said their selection of fishery products was different during special occasions. For special occasions Lithuanians preferred salmon (42 %), while Germans opted for salmon (33 %) and trout (28 %). As compared with Germans, Lithuanians on more occasions chose carp, trout, herring, eel and other fish for special occasions, while trout was the pick for Germans.

In fact, the opinion among Lithuanians and Germans about consumption of fishery products is very positive (healthy, clean and parasite-free food). And, although more than half of respondents in Lithuania (54 %) and Germany (54 %) said fish and seafood was not a luxury good, far more Germans said it was more suitable for special occasions (58 %).

Lithuanian respondents indicated that they received information about fishery products from their close environment (21 %) and the internet (17 %), while Germans said their information came from cook books (21 %), the press (18 %) and television (15 %). The majority of Lithuanian and German residents said the amount of information about fish and seafood (as well as types and cooking thereof) was sufficient, however, availability of information was somewhat better in Germany than in Lithuania: according to surveys, information is sufficient to the majority of respondents in Lithuania (77 %) and Germany (85 %). Merely 23 % percent of Lithuanians said they would want more information. Nevertheless, the high degree of information penetration in the population is doubtful: as mentioned above, results of surveys suggest that people (at least in Lithuania) simply do not know the type of fish they eat – caught in natural conditions or grown artificially, furthermore, many choose the organic criterion without proper understanding of what it means.

Consequently, in response to the results of the survey and the recommendations issued by institutions of the European Union to pay more attention to information initiatives, it is essential to stimulate and support actions related with promotion of fishery products and education of the population.

Priedai

1 priedas. Statistinė duomenų paklaida.

Vertinant vykdytų apklausų rezultatus, būtina atsižvelgti į statistinę paklaidą, kuri atsiranda dėl to, jog yra daroma respondentų atranka, o ne vykdoma ištininė apklausa. Ši paklaida yra apskaičiuojama matematiškai. Lentelėje pateiktos paklaidos esant įvairiam respondentų skaičiui bei atsakymų pasiskirstymui.

Didžiausia statistinė visų respondentų (1000 žmonių) atsakymų vertinimo paklaida atsiranda dėl vykdomos atrankos ir yra lygi $\pm 3,1\%$, esant 95 proc. patikimumo lygmeniui.

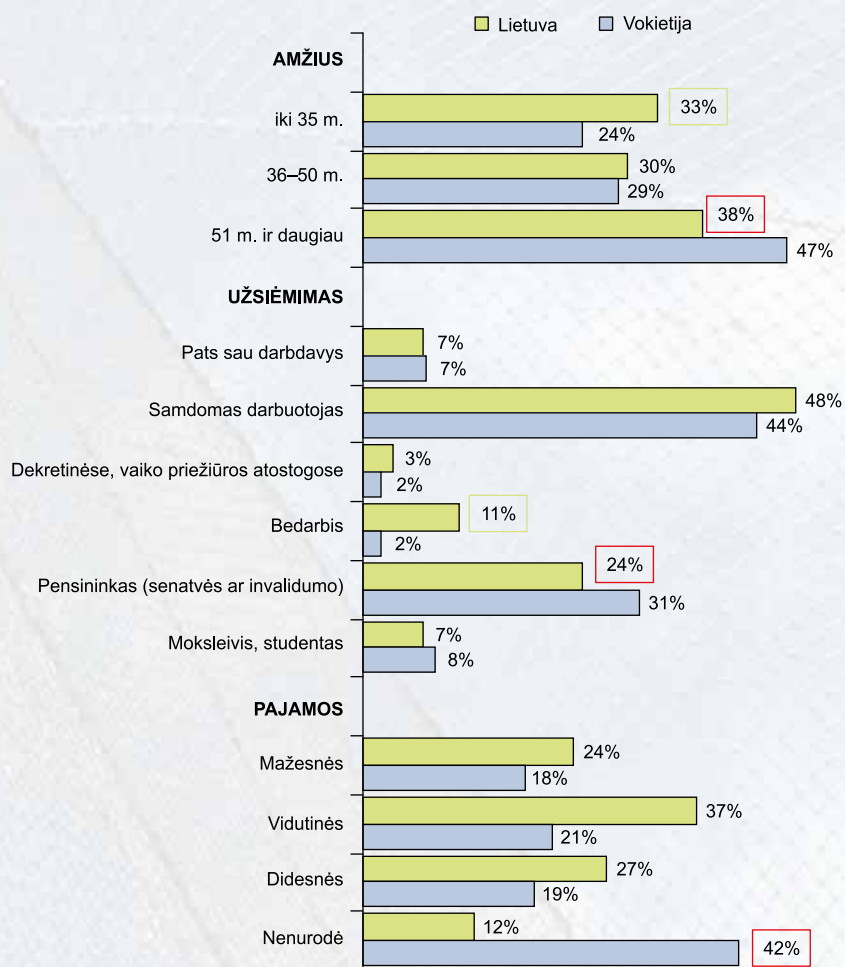
Jeigu analizuojama mažesnė tikslinė grupė, tuomet naudojantis rezultatais reikia atsižvelgti į didesnę galimą maksimalią atrankos paklaidą, kuri neviršija $\pm 10\%$, kai tikslinę grupę sudaro 100 respondentų. Žemiau tekste esančioje lentelėje pateikti rezultatų patikimumo ribų įverčiai.

Atrankos dydis	Atsakymų pasiskirstymas									
	50	45/55	40/60	35/65	30/70	25/75	20/80	15/85	10/90	5/95
10	31	30,8	30,4	29,6	28,4	26,8	24,8	22,1	18,6	13,5
30	17,9	17,8	17,5	17,1	16,4	15,5	14,3	12,8	10,7	7,8
50	13,9	13,8	13,6	13,2	12,7	12	11,1	9,9	8,3	6
75	11,3	11,3	11,1	10,8	10,4	9,8	9,1	8,1	6,8	4,9
100	9,8	9,8	9,6	9,3	9	8,5	7,8	7	5,9	4,3
150	8	8	7,8	7,6	7,3	6,9	6,4	5,7	4,8	3,5
200	6,9	6,9	6,8	6,6	6,4	6	5,5	4,9	4,2	3
300	5,7	5,6	5,5	5,4	5,2	4,9	4,5	4	3,4	2,5
400	4,9	4,9	4,8	4,7	4,5	4,2	3,9	3,5	2,9	2,1
500	4,4	4,4	4,3	4,2	4,0	3,8	3,5	3,1	2,6	1,9
600	4	4	3,9	3,8	3,7	3,5	3,2	2,9	2,4	1,7
700	3,7	3,7	3,6	3,5	3,4	3,2	3	2,6	2,2	1,6
800	3,5	3,4	3,4	3,3	3,2	3	2,8	2,5	2,1	1,5
900	3,3	3,2	3,2	3,1	3	2,8	2,6	2,3	2	1,4
1000	3,1	3,1	3	3	2,8	2,7	2,5	2,2	1,9	1,4

Pavyzdys: tarkime, kad 1000 respondentų atsakė į klausimą, ar valgo žuvis, ir 79 proc. jų pasakė, kad žuvis valgo. Vadinasi, su 95 proc. tikimybe galima teigti, jog tikroji reikšmė yra intervale $79\% \pm 2,5\%$, t. y. žuvis valgo nuo 76,5 iki 81,5 proc. gyventojų.

2 priedas. Socialinės ir demografinės apklaustųjų charakteristikos.

Lyginant Lietuvos ir Vokietijos socialines ir demografines apklaustųjų charakteristikas, akivaizdu, kad Vokietijos visuomenė yra „senesnė“. Lietuvoje yra daugiau bedarbių. Vokietijos gyventojai dažniau buvo linkę neatskleisti savo pajamų dydžio.

ŽUVININKYSTĖS PRODUKTŲ VARTOJIMO TYRIMAS 2011

2012-04-24. 60 × 90/16. Tiražas 300 egz.
Išleido UAB „Infrastras“, Papilėnų g. 7-22, Vilnius
Spausdino UAB „Petro ofsetas“, Savanorių pr. 174D, 03153 Vilnius